

«HET BRUUJSEL»

VOGELWACHT

UDEN E.O.

WAT DOET VOGELWACHT UDEN?

Vogelwacht Uden e.o. (en omgeving) is een zelfstandige vereniging die zich actief inzet voor alle, in de vrije natuur, levende vogels. De belangrijkste doelstellingen zijn:

- Directe bescherming van vogels en hun biotoop.
- Het behouden en creëren van nestgelegenheid voor vogels.
- Belangstelling kweken voor vogels bij een groot publiek.
- Deelname aan landelijke en provinciale activiteiten m.b.t. vogelstudie en inventarisatie.

Om de doelstellingen te realiseren worden tal van activiteiten georganiseerd, waaronder:

- Publiekswandelingen zowel in het Udense Maashorstgebied als de omliggende dorpen.
- Excursies naar waardevolle natuurgebieden in Nederland en ook daarbuiten.
- Film- en dia-avonden in het eigen clubgebouw, de Groenhoeve.
- Vogelcursussen voor leden en niet-leden.
- Houden van lezingen voor scholen, verenigingen en instanties.
- Geven van voorlichting op tentoonstellingen en open zondagen.
- Verzorgen van publicaties in diverse media en tijdschriften.

Naast de hierboven genoemde educatieve middelen verleent Vogelwacht Uden ook daadwerkelijke hulp aan de vogels door middel van:

- Het plaatsen en onderhouden van nestkasten (zang-, stootvogels en uilen).
- Herstel en beheer van kleinschalige natuurgebieden in Uden en omgeving.
- Beheer en onderhoud van de kunstmatige oeverwaluwenwand op het Hemelrijk.
- Het plaatsen van nestbeschermers voor weidevogels.
- Wintervoeding aan vogels in nood (in geval van strenge en langdurige vorst).

Andere activiteiten van de Vogelwacht zijn:

- Het inventariseren van diverse (broed)vogelsoorten in het Maashorstgebied.
- Het opstellen van beleidsplannen en aanbevelingen ten aanzien van Gemeentes en Overheden om zodoende voor de belangen van de natuur en in het bijzonder de vogels op te komen.
- Ten behoeve van Vogelwacht Uden, I.V.N.-Uden en de Kinderboerderij het exploiteren en onderhouden van het gezamenlijke onderkomen, de Groenhoeve.
- Het plaatsen van schuil- en observatiehutten.
- In samenwerking met het I.V.N.-Uden het actief deelnemen aan de Jeugdnatuurgroep en het Vrijwillig Landschapsbeheer Uden (V.L.U.).
- Het samenstellen en uitgeven van een eigen verenigingsblad "Het Bruujssel".

Vogelwacht Uden werkt samen met provinciale en landelijke organisaties op het gebied van:

- Inventarisaties, waaronder het Broedvogel Monitoring Project (B.M.P.), wintervogeltellingen en de Vogeltrek-teldag in de Maashorst.
- Het ringen en registreren van o.a. stootvogels, kerkuilen en zangvogels.
- Controle op de naleving van de (nieuwe) Vogelwet.

Wilt u actief meedoen of een financiële bijdrage geven?

- De jaarcontributie bedraagt € 14,00 (f 30,85) per persoon.
- Gezinsleden betalen € 6,00 (f 13,22).
- Het éénmalig inschrijfgeld bedraagt € 2,50 (f 5,51).
- Per adres ontvangt men ieder kwartaal "Het Bruujssel".

Voor inlichtingen en lidmaatschap:

- Secretariaat: Liesbeth Verkaar, Oliemolenstraat 53 - 5402 LH UDEN.
- Telefoon: 0413-265397 of E-mail: verkaar33@zonnet.nl

VOGELWACHT UDEN E.O.

- Voorzitter** : Jan-Willem Hermans
Broekmorgen 28, Uden
Tel.: 0413-269804
- Secretaris** : Liesbeth Verkaar
Oliemolenstraat 53, Uden
Tel.: 0413-265397
- Penningmeester** : Anita van den Acker
Raam 523, Uden
Tel.: 0413-253151
- Bestuursleden** : Peter van de Braak, Esther Maas en Marc Poulussen
- Bankrelatie** : ABN-AMRO Uden, rekeningnummer: 60.99.68.254

“HET BRUUIJSEL” - nummer 1 - 2002

- Redactieleden** : Margreet Hoefnagels, Anita van den Acker, Jan-Willem Hermans, John Hermans, Aad van Toor, Don-Alexander van Bergen en Peter Noy.
- Typewerk** : Anita van den Acker Marieke Noy
Raam 523, Uden Eikenwal 186, Uden
Tel.: 0413-253151 Tel.: 0413-251691
E-mail: A.v.d.Acker@boschmedicentrum.nl
- Eindredactie + Kopij** : Peter Noy
Eikenwal 186, Uden
Tel.: 0413-251691
E-mail: pknoy@hetnet.nl
- Drukwerk** : Theo Thijssen en Wim Hoefs
- Verspreiding** : Sandra van de Burgt en Annelies Timmerman

“HET BRUUIJSEL” verschijnt 4x per jaar in een oplage van 150 exemplaren

- Clubgebouw** : De Groenhoeve
Artillerieweg 3, Uden (bij Kinderboerderij)
Tel.: 0413-250047
- Website Vogelwacht** : <http://home.hetnet.nl/~vogelwacht-uden/index.html>

We zien niet graag dat iemand gedeeltes van dit blad gebruikt, voordat we daar toestemming voor hebben gegeven.
Men dient dan wel het Bruuijsel als bron te vermelden.

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	Redactie	02
Mededelingen Redactie	Margreet Hoefnagels	03
Mededelingen Bestuur	Liesbeth Verkaar	04
Bijzondere Waarnemingen	Peter van de Braak	07
Cultuurschok in d'n Osse Polder	Leo Ballering	08
Ringmelding Kleine Zwaan	Peter van de Braak	09
Voorjaar in de Maashorst!	Peter Noy	10
Wetenswaardigheden	John Hermans	12
Wetenschappelijk	Don-Alexander van Bergen	14
Vogel onder de Loep... de Wulp	Pedro van den Acker	16
Overleg met Staatsbosbeheer	Jan-Willem Hermans	17
Excursie naar de Pier van IJmuiden	Liesbeth Verkaar	18
Maashorst Inventarisatie 2002	Peter van de Braak	20
Koolmezen; met een zomer- en wintermaag	IVN-Post (afd. Geldrop)	21
In gesprek met... Maria van de Heuvel	Margreet Hoefnagels	22
Het eerste lustrum tegemoet; de Stootvogelwerkgroep!	Piet van der Voort	23
Een vakantie in Egypte	Mies en Aad van Toor	24
Impressie van een cursist	Lia Mickers	25
Een avond piepen in de Groenhoeve	Peter Noy	26
Tortelduivenverdriet	Adrie Nijssen	27
Maashorststelling 2002 .. nader bekeken	Jan-Willem Hermans	28
Betekent V.L.U. vluchten????	Willem Peters	29
V.L.U. betekent ook Vrijwillig Landschapsbeheer Uden	Willem Peters	30
Jeugdnatuurgroep aan het woord	Diverse kinderen	32
Vogelwacht – Winkel	Aad van Toor	34
Advertenties	Bestuur	35

Mededelingen Redactie

De Olympische Winterspelen zijn voorbij en de storm giert om het huis... Nu is er wel weer tijd om te lezen over de dieren die ons zo na aan het hart liggen: de vogels. In dit nummer veel verslagen over "binnenwerk". Ook al staat de lente voor de deur en wil iedereen natuurlijk zo snel mogelijk naar buiten. Met alle wetenswaardigheden die je hier leest ga je zeker met nog oplettender ogen en oren op stap. Want wat is er deze keer op de deurmat van de computer van de redactie gevallen?

Een verhaal van Leo Ballering over de cultuurschok die hij (net voor Kerstmis) ervoer in de Osse Polder. En Liesbeth Verkaar is meegegaan naar de Pier van IJmuiden. Of het daar waaide ...kijk snel op pagina.... En dan het werk wat binnen verzet is. Allereerst de vogelcursus die met veel enthousiasme door Liesbeth, Jan-Willem en Joop wordt gegeven. Lia Mickers geeft een eerste impressie. Jan-Willem Hermans zit bij de vergaderingen met Staatsbosbeheer over de Maashorst. Wil je weten wat daar zoal besproken is? Of er voor ons nieuwe en interessante ontwikkelingen zijn en hoe we Jan-Willem eventueel een steuntje in de rug kunnen geven? Sla zijn artikel op. Lees dan meteen ook zijn uitleg over de SOVON-inventarisatie. Zowel Jan-Willem als Peter van de Braak geven tekst en uitleg hierover. En meld je aan, hoe meer oren en ogen hoe beter. Ook onze Jeugdnatuurgroep laat weer van zich horen. Na de winterstop zijn zij weer voortvarend van start gegaan en hebben een heel programma af te werken tot aan de zomervakantie. De Stootvogelwerkgroep heeft het eerste lustrum achter de rug. Piet van der Voort roept nog steeds mensen op zich aan te melden voor het veldwerk. Iedereen is van harte welkom! Aad en Mies van Toor zijn half januari naar Egypte geweest; Koereigers, Palmtortels en Bonte IJsvogels zijn een greep uit hun bijzondere waarnemingen.

Een nieuwe, meer wetenschappelijke rubriek, wordt met ingang van dit Bruujssel verzorgd door Don-Alexander van Bergen. Ieder kwartaal licht hij een tipje van de sluier op met betrekking tot bijzonderheden op vogelgebied. Lees het in zijn bijdrage. Voor opmerkingen en suggesties over deze nieuwe rubriek staat hij altijd open. Adrie Nijssen vertelt over haar Tortelduifjes en Peter Noy heeft een avond bijgewoond van de piepcursisten. Of ze goed piepten... kijk verderop in dit Bruujssel. Dat een spontane zondagmorgenwandeling in de Maashorst boeiend kan zijn leest men in zijn verhaal "Voorjaar in de Maashorst".

En dan de vaste rubrieken. Het bestuur doet bij monde van Liesbeth Verkaar haar mededelingen. Pedro van de Acker heeft dit keer de Wulp onder de loop genomen. John Hermans heeft weer aardig wat wetenswaardigheden uit de bladen verzameld en voor ons bij elkaar gezet. Peter van de Braak heeft zijn computer doorgevlood op bijzondere waarnemingen. Dus wil je weten wat er deze winter zoal aan bijzonders door het Udense luchtruim heeft gezweefd lees dan zijn bijdrage. Het VLU heeft ook niet stilgezeten, Willem Peters vertelt er alles over en ook over hun plannen. Het gesprek was deze keer met een mevrouw die graag meer in de Vogelwacht zou doen, maar voorlopig nog met handen en voeten aan haar grote kinderen vastzit, namelijk Maria van de Heuvel. Tot slot werd de redactie aangenaam verrast door een brief van de werkgroep stootvogels. Hun lovende woorden maken dat we met nog meer plezier aan ons blad werken.

Als je hierna naar buiten gaat vergeet dan niet de winkel van Aad van Toor. Als je je uitrusting weer up to date wilt maken ga dan eerst bij hem langs.
Veel lees- en vogelplezier..

Namens de Redactie,
Margreet Hoefnagels

P.s.: Wij zijn echt heel benieuwd naar jullie ervaringen in het nieuwe vogeljaar.
Schrijf of mail ze!!!

*Aan: Werkgroep Clubblad
Vogelwacht Uden e.o.*

Uden, 4 februari 2002

Geachte leden van de werkgroep,

De leden van de werkgroep Stootvogels, bijeen in vergadering op 29 januari 2002 spreken hierbij, na het lezen van het december 2001-nummer van het Bruijsel, hun bewondering uit voor de magnifieke verzorging van ons clubblad. Lay-out, letterzetting, kwaliteit van de artikelen zijn van een dusdanig gehalte, dat het begrip professioneel niet misplaatst is. De werkgroep complimenteert de werkgroep Clubblad met dit resultaat en spreekt de hoop uit, dat deze kwaliteit in de toekomst gecontinueerd kan worden. In één woord: geweldig!!!

*Jullie vrienden van
de werkgroep Stootvogels.
De coördinator,
Piet van der Voort*

Mededelingen Bestuur

Nieuwe penningmeester

De afgelopen jaarvergadering hebben we Anita van den Acker geïnstalleerd als onze nieuwe penningmeester. Het bestuur is blij dat zij deze taak op zich wil nemen, zodat we weer voltallig zijn. Na wat administratieve rompslomp kan zij nu weer rekeningen en declaraties betalen. Ook bij de Kamer van Koophandel staan we weer "up to date" geregistreerd. We wensen Anita veel succes en plezier in haar nieuwe functie. Het bestuur vraagt met klem nog geen contributie te betalen voordat men bericht gehad heeft van de penningmeester.

Goudhaantje 2001

Een goudhaantje kiezen was dit jaar niet moeilijk. Als er iemand erg veel werk verricht voor de vereniging is het Peter Noy wel. Wat onze regelneef verzorgt doet hij met veel precisie: Het Bruujssel, de maandagavondwandelingen, de dialezingen, de voorjaarsexcursie, de excursie naar Ameland (herfst 2001), de publiekswandelingen en alle persberichten. Is er iets te doen in de club? Peter zorgt dat het in de krant komt. Verder zorgt hij dat er altijd informatiemateriaal beschikbaar is. Ook heeft hij geholpen met de nieuwe lay-out van de maandagenda. Proficiat Peter, je hebt het verdiend!

Nieuwe leden

Het nieuwe jaar is voor veel mensen aanleiding geweest om zich aan te melden bij onze Vogelwacht. Dit zijn: Harrie en Berna Rutten, Ad Bekkers, Antoon Cooymans, Lies Schoenmakers, Berend-Jan en Grada Nijhof en Lia Mickers uit Uden. Jurgen Peters uit Volkel, Riki Alma en Jo van de Berg uit Vorstenbosch. Ton en Bep van der Heijden uit Boekel en Henk Botermans uit Lith. Alle nieuwe leden van harte welkom en veel succes bij onze club.

Sandra en Paul van de Burgt zijn verhuisd naar Eerste Stichting 10, 5841 DA in Oploo.

Irma Werners overleden

Irma Werners had zich per 1 december vorig jaar aangemeld bij onze vereniging. Ze is nog meegeweest naar de Oostvaardersplassen en wilde de cursus doen. Op 20 december kreeg ze een ernstige epileptische aanval en is hieraan overleden. Ze had al epilepsie vanaf haar jeugd. Ze is slechts twintig dagen lid geweest. We wensen haar twee zoons veel sterkte.

Dialezing Weidevogels

Op 31 januari jongstleden heeft Jeroen Bijleveld een dialezing gehouden over weidevogels. De lezing werd door zeventig mensen bezocht en was zeer interessant. Peter Noy had alle belanghebbenden apart uitgenodigd. Jeroen liet aan de hand van prachtige dia's zien hoe het met deze groep vogels gesteld is. Vooral boeren kunnen een belangrijke rol spelen in het beschermen van weidevogels. Harrie Tieleman heeft een coördinerende functie hierin.

Enkele korte mededelingen

- ❑ De Maashorstwandelingen komen tijdelijk te vervallen in verband met de inventarisatie van de Maashorst. Daar willen we alle energie en aandacht aan geven.
- ❑ De dialezing van Han Meeuwssen die gepland stond op 12 november is verschoven naar donderdag 7 november 2002. Deze datum kwam het I.V.N. beter uit.
- ❑ Er zijn kaarten, stickers en posters van roofvogels te koop in onze winkel. Ook worden er speldjes besteld met ons logo.

- ❑ Esther Maas verzorgt voortaan de excursies. Voor 2002 staan er nog enkele open. Verschillende leden hebben ons suggesties gedaan voor de invulling hiervan.
- ❑ Voor de wandel-/vaarexcursie naar de Wieden/Weerribben op zondag 26 mei met het I.V.N. kan men zich vooraf aanmelden in verband met het beperkte aantal plaatsen op de boot. Meer informatie hierover volgt met de maandagenda van mei aanstaande.
- ❑ Het VLU heeft al een begin gemaakt met het natuurpad in de tuin van de Groenhoeve. Er komt een pad waar voor kinderen van alles te ontdekken valt. Ouders met kinderen zijn dan ook de doelgroep.
- ❑ Voor de meerdaagse reis naar Texel zijn nog enkele plaatsen vrij. Leden kunnen zich nog opgeven bij Peter Noy, telefoon: 0413-251691.
- ❑ We vragen het weer: heb je een computer, heb je e-mail, laat het weten op **VWG-Uden@hetnet.nl** en je krijgt de maandagenda toegemailed. Vaak heb je de agenda dan al eerder dan de mensen die hem per post of bezorger krijgen. Je bespaart ons tijd, energie en papier. Kleine moeite, groot plezier!

Trekvogelatlas

De nieuwe trekvogelatlas van het SOVON is uit. Je kunt hem bestellen bij Aad van Toor, telefoon 0413-264106. Hij kost € 36,00. Afhankelijk van het aantal te bestellen exemplaren kan de prijs iets worden verhoogd in verband met de portokosten.

Reisgeld

Er ontstaat wel eens wat verwarring over het reisgeld bij excursies. Sommige mensen hebben een bedrijfsauto en vinden het niet nodig om een vergoeding te vragen. Voortaan willen we voor vertrek van de Groenhoeve de reiskosten afrekenen en wel € 0,10 per kilometer per auto. Dit geld wordt betaald aan één van de aanwezige bestuursleden. Dit wordt dan verdeeld onder de mensen die geen bedrijfsauto hebben en betaalt iedere "merijder" dezelfde bijdrage. Voortaan zal op de maandagenda vermeld worden wat de meerijkosten zijn. Een voorbeeld: naar Loon op Zand (excursie van April) is ongeveer 60 kilometer; heen en terug dus 120 kilometer. Het totaalbedrag bedraagt dus 120 maal € 0,10 is dus € 12,0 per auto. Er van uitgaande dat er drie mensen meerijden betaal je voor deze reis $12 : 3$ is € 4,00 per persoon.

Vogelcursus

Op 14 februari is de vogelcursus weer van start gegaan. Liesbeth Verkaar, Jan-Willem Hermans en Joop Bergsma verzorgen met veel enthousiasme deze cursus. Maar liefst 43 cursisten hebben zich voor deze cursus ingeschreven en proberen de grondbeginselen van vogeldeterminatie, geluiden en hun leefgebieden etc. onder de knie te krijgen. Ook de eerste excursie op zondag 10 maart was een groot succes met mooi weer. Met een grote groep is een gedeelte van de Maashorst verkend en op vogelsoorten gescreend. We hopen dat deze cursus weer verschillende vogelaars zal voortbrengen.

Publiekswandeling

De afgelopen publiekswandeling, zondag 17 maart, was zeer succesvol en trok maar liefst 80 deelnemers! Onder leiding van ervaren en minder ervaren Vogelwachters zijn we met vier groepen het Maashorstgebied ingetrokken. De mensen waren zeer geïnteresseerd en enthousiast. Tijdens de wandeling zijn tientallen vogelsoorten gespot. Een goede promotie voor het werk en doelstellingen van Vogelwacht Uden. Hopelijk komen hier weer enkele actieve, nieuwe leden uit voort. De volgende publiekswandeling is op zondag 2 juni a.s. in het Waterwingebied (tussen Mariaheide en Veghel). Tot dan!

Namens het Bestuur,
Liesbeth Verkaar

Bijzondere Waarnemingen

Hierbij weer een opsomming van de bijzondere waarnemingen van begin december 2001 tot en met begin februari 2002. De IJsvogel die de vorige periode diverse malen in en om het sportpark is gezien, wordt nog steeds door diverse leden gezien. Door de vele slootjes om de visvijver heeft de IJsvogel genoeg voedsel om hier te overwinteren. In hetzelfde sportpark worden ook diverse keren Appelvinken en Boomklevers gezien. Deze laatste moeten het vooral van de oudere bomen hebben. Wie weet gaan ze er komend jaar broeden! Erg mooi was de waarneming van de grote aantallen Sijzen die op dit moment in de Maashorst zitten. Op diverse locaties in Nederland worden er grote aantallen gemeld. Deze zijn allen op trek naar hun broedgebieden in Scandinavië.

Alle bijzondere waarnemingen zijn ook op onze site te vinden;

<http://home.hetnet.nl/~vogelwacht-uden/index.html>

Groeten, Peter van de Braak (Inventarisatiewerkgroep), telefoon: 0413-253586

E-mail: vwg-uden@hetnet.nl

Datum:	Aantal:	Soort:	Locatie:	Gedrag:	Waarnemer:
2-dec-01	3	Wilde Zwaan	Maashorst	Overvliegend	Jan Verhoeven
3-dec-01	2	Appelvink	Uden, Handwijzerstraat		Henk van den Acker
5-dec-01	1	IJsvogel	Uden, Vijver van Oort		Wil Verbossen
9-dec-01	2	Goudvink	Maashorst, Grensweg		Peter van de Braak
9-dec-01	25	Kleine Zwaan	Princepeel		Wil Verbossen
9-dec-01	100	Nijlgans	Princepeel		Wil Verbossen
9-dec-01	1	Steenuil	Uden, Bezoekerscentrum		Peter van de Braak
13-dec-01	121	Kolgans	Uden	Overvliegend	Jan Verhoeven
13-dec-01	21	Rietgans	Uden	Overvliegend	Jan Verhoeven
16-dec-01	15	Boomleeuwenik	Maashorst, Brobbelbies	Pleisterend	Jan Verhoeven
16-dec-01	5	Kruisbek	Schajkse Heide	Pleisterend	Jan Verhoeven
17-dec-01	10	Kleine Zwaan	Uden	Overvliegend	Jan Verhoeven
18-dec-01	25	Witte Kwikstaart	Odiliapeel	Pleisterend	Jan Verhoeven
22-dec-01	1	Kleine Bonte Specht	Maashorst, Beekdal	Foeragerend	Jos Welte
22-dec-01	1	Slechtvalk	Maashorst, Beekdal		Jos Welte
26-dec-01	5	Wulp	Erp, 't Hurkske	Pleisterend	Jan Verhoeven
30-dec-01	1	Klapekster	Uden, Slabroek	Pleisterend	Jan Verhoeven
4-jan-02	2	Appelvink	Uden, Sportpark	Pleisterend	Jan Verhoeven
5-jan-02	2	Boomklever	Uden, Sportpark	Pleisterend	Jan Verhoeven
13-jan-02	3	Goudvink	Hemelrijk, kijkhut		Marc Poulussen
15-jan-02	8	Putters	Odiliapeel, Voorpeel		Marc Poulussen
22-jan-02	1	Ransuil	Volkel, Vliegbasis		Marc Poulussen
27-jan-02	1	Klapekster	Maashorst, telpost		Wil Verbossen
2-feb-02	2	Boomklever	Uden, kabouterpad	Pleisterend	Jan Verhoeven
2-feb-02	1	Klapekster	Schajkse Heide	Pleisterend	Jan Verhoeven
2-feb-02	8	Kleine Zwaan	Maashorst	Overvliegend	Jan Verhoeven
2-feb-02	2	Kruisbek	Schajkse Heide	Pleisterend	Jan Verhoeven
3-feb-02	2	Bonte Kraai	Landhorst		John Hermans
3-feb-02	1	Boomklever	Uden, Sportpark		Wil Verbossen
3-feb-02	1	IJsvogel	Uden, Vijver van Oort		Wil Verbossen
3-feb-02	100	Sijz	Maashorst, Grensweg		Maashorstwandeling
3-feb-02	5	Kruisbek	Maashorst, Grensweg		Maashorstwandeling

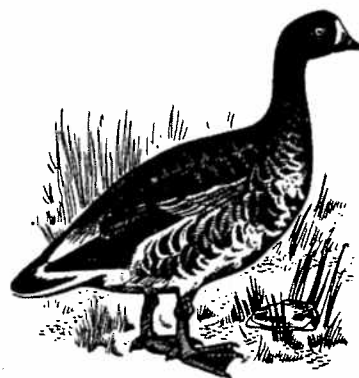
Cultuurschok in d'n Osse Polder

POLDERLAND (H. Marsman)

*Ik loop door 't polderland
onder den hellen regen;
oneindig is het land,
oneindig zijn de wegen,*

.....

*die naar de kimmen gaan;
ik loop den morgen tegen
in 't mistig licht der maan.*

Op zondag 23 december 2001 was het dan zover; mijn eerste excursie met de vogelwacht en ik had er zin in want we gingen naar de polder. Herinneringen aan vroeger kwamen weer boven: eindeloos slootje springen na schooltijd, lachen als er weer eens iemand een “zeikie” haalde, totaal verregend en onder de blubber thuiskomen en het mooiste was dat mijn moeder, die zelf uit de polder kwam, dat helemaal niet erg vond. Ik was er enkele weken geleden al eens geweest en met het boek in de hand geprobeerd de verschillende soorten ganzen uit elkaar te houden maar ik dacht slechts grauwe ganzen gezien te hebben. Ook daarom had ik er echt zin in: “het meeste leer je in het veld van een ervaren vogelaar”.

Het was spannend of het überhaupt wel door zou gaan want de avond daarvoor had het erg gesneeuwd en de weersvoorspellingen waren niet al te best. Maar op zondagmorgen was het kraakhelder vriesweer (-7 °C) en dus snel het bed uit om de autoruiten te krabben. Dat was geen succes want ik kreeg niet eens de deur open! Gelukkig was de andere auto iets minder hard bevroren en ging het al snel op naar de Groenhoeve. Daar bleek een, boven verwachting, goede opkomst te zijn zodat we met drie goed gevulde auto's naar de polder trokken. In de auto bleek dat de overige passagiers niet veel met de polder op hadden: “ik vind het maar een troosteloze kale vlakte” en “voor ik ging vogelen, vond ik de polder helemaal niks!”. Ik moest gelijk aan mijn opa denken, die als er weer eens een koe in de sloot lag vertwijfeld uitriep “dat heb je met die vervloekte Brabanders, die zijn geen sloten gewend, die hebben alleen maar prikkeldraad!” Toen we om half negen de polder in reden was de lucht al gevuld met V-formaties van ganzen. Overal waar we keken en luisterden groepen ganzen! Bij de PTT toren in Haren werd voor het eerst gestopt en daar zagen we van redelijk dichtbij een klein groepje nijlganzen voorbij vliegen. Verder hebben we die dag geen nijlgans meer gezien maar wel veel kolganzen en rietganzen. En ik maar vragen: “waar zie je dat aan, hoe herken je die, etc.”. Nou, het klopt wat ze zeggen dat je het meeste leert van een ervaren vogelaar maar dan moet je wel plat Ujes spreken! Ik weet nu in ieder geval dat met “snauwen” niet het geluid van de kolgans maar “sneeuwen” bedoeld wordt! In een weiland zagen we een paar honderd kleine- en knobbelzwanen. Er was gewaarschuwd om in de auto te blijven maar dat verhinderde toch niet dat de zwanen opvlogen. En dat was erg indrukwekkend; vooral de knobbelzwanen die moeilijk hoogte wonnen en die je door de verreijker recht op de auto af ziet komen, om vervolgens maar een paar meter over de auto heen te vliegen. Maar het hoogtepunt vond ik toch de stops aan het water (Hertogswetering en Rooie Wetering), daar zagen we verschillende zilverreigers, dodaars en erg veel eenden (tafeleend, smient, nonnetje, krakeend, slobbeend, kuifeend, wintertaling). En verder nog een vrouwtje blauw, grapi's, een witgatje, watersnipjes, goudplevieren, kieviten, wulpen, heel veel buizerden en torenvalken en bijna nog een slechtvalk, een steenuil en een vos (ja, dat scheelde niet veel!). Koud maar erg tevreden reden we terug naar Uden, mijn hoofd vol van natuur en cultuur, stel je voor dat we lekker uitgeslapen hadden!!

Leo Ballering

Het Bruujssel, maart 2002

Ringmelding Kleine Zwaan

Peter van de Braak heeft tijdens de excursie naar de Osse Polder van één van de Kleine Zwanen een ringnummer kunnen noteren en doorgestuurd naar het "Ringmeldstation". Na enige dagen kreeg hij de volgende melding terug. Interessant om te zien is waar zo'n Zwaan zich zoal ophoudt.

Beste heer Haitjema

Afgelopen zondag, 23-12-2001, hebben we een groep van zo'n honderd Kleine Zwanen waargenomen in de polder bij Nuland (Noord-Brabant). Enkele ervan hadden halsbanden. Eén ervan hebben we met moeite kunnen aflezen; Gele band met zwarte cijfers, 0344. De groep bevond zich in gezelschap met een groep Knobbelswanen (ongeveer 50). De locatie is Nuland, nabij de Hertogswetering. Zou u ons wat informatie willen mailen over deze zwanen, o.a. leeftijd, afkomst etc. Alvast bedankt voor uw genomen moeite,

Peter van de Braak

Bedankt voor de melding van een Kleine Zwaan met een gele halsband. Helaas is de ring niet goed afgelezen. Het is echter wel duidelijk om welke vogel het moet gaan, namelijk om Kleine Zwaan 034A. Deze vogel is gepaard met 039A en zit regelmatig in de buurt van Nuland. In bijgevoegde file tref je de ringgegevens en alle tot nu toe bekende waarnemingen aan. Na afloop van het seizoen ontvang je nog een overzicht met alle waarnemingen van 034A uit 2001/2002.

Met vriendelijke groeten,

Trinus Haitjema
It Heechhout 7
NL-8723 ES Koudum

E-mail: info@cygnet.nl.com
Website: <http://www.wildswans.info>
Telefoon: +31 (0) 514-523029

Reports of Bewick's Swan 034A

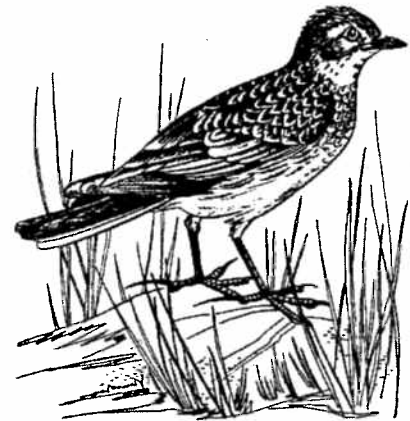
Ring	Date	Site	Lan	Observer
034A	09-03-99	Warffwiesen, Doernitz, LWL	GER	RINGING DATE (ADULT MALE)
034A	11-03-99	Hitzacker, Jeetzel, DAN	GER	Lutz & Horst von der Heyde
034A	04-12-99	Dersum, Emstal, EL	GER	Axel Degen
034A	12-12-99	Dersum, Emstal, EL	GER	Werner Schott
034A	26-12-99	Korte Beemden, Empel	HOL	Henk den Brok
034A	06-04-00	Peemi	EST	Helmut Eggers
034A	17-12-00	De Hoeven, Lith, Maasland	HOL	Otto Kwak
034A	22-12-00	Korenbeemd, Oss, Maasland	HOL	Otto Kwak
034A	23-12-00	De Deelen, Het Wildt, Maasland	HOL	Henk den Brok
034A	18-11-01	Gemeentensweiden, Vught	HOL	Otto Kwak
034A	27-11-01	Zeebosch, Lithoijen, Maasland	HOL	Otto Kwak
034A	10-12-01	Gemeentensweiden, Vught	HOL	Otto Kwak
034A	23-12-01	Rosmalensche Hoeven, Rosmalen	HOL	Peter van der Braak

Het Bruujssel, maart 2002

Voorjaar in de Maashorst!

Zondagmorgen 3 maart jongstleden; de weersvoorspellingen voor die zondag waren uitstekend. Dus een aantal telefoontjes eraan gewaagd om enkele enthousiastelingen zover te krijgen om om negen uur bij het Bezoekerscentrum te verzamelen voor een wandeling door het Udense begrazingsgebied. Na zo'n twee en een half uur in de natuur te hebben doorgebracht is de conclusie: "schitterend". Blauwe lucht, voorjaarszonnetje en een aangename temperatuur zijn dé ingrediënten voor veel vogels om allerlei fysieke en verbale capriolen uit te halen om het andere geslacht te imponeren. Wij, Liesbeth en Ramon Verkaar, Jan-Willem en John Hermans, Peter van de Braak en ondergetekende waren daar getuige van. Hieronder een impressie van die bewuste ochtend in de Maashorst.

Net voorbij het Bezoekerscentrum kom je al vrij snel het "gewone spul" tegen, zoals de Zwarte Kraai, Kauw, Turkse Tortel, Spreeuw, Houtduif, Ekster, Ringmus, Heggemus etc. Tussen de boerderijen aan de Hoogslabroekseweg valt altijd wat aan vogels te ontdekken. Eenmaal aan de rand van het begrazingsgebied aangekomen klinkt de melodie van de Veldleeuwerik als muziek in je oren. Wij waren getuige van zijn muzikale baltsvlucht; hij stijgt loodrecht op, "bidt" op grote hoogte en zeilt in spiralen neer tot hij op de grond duikt, aanhoudend zingend. Zijn gezang doet mij denken aan mijn jeugdjaren, de tijd van wat geld bijverdienen met het plukken van aardbeien. Op je knieën schuifelend tussen de rijen aardbeien met boven je, hoog in de lucht, de veldleeuwerik met zijn vrolijke voorjaarsklanken. Dat ging zo de hele dag door. Inmiddels weten we dat ook de Veldleeuwerik terrein aan het verliezen is. Uit de SOVON inventarisatie van 1998 is gebleken dat de Veldleeuwerik beduidend in aantal achteruit is gegaan.

Even verderop horen we de Boomleeuwerik. Het "lu-lu-lu-lu - geluid" is onmiskenbaar en is niet met andere vogelsoorten te verwarren. De Boomleeuwerik onderscheidt zich van de Veldleeuwerik door zijn korte vleugels en staart. Uit het dichte bos komen vier Schotse Hooglanders tevoorschijn. Traag lopend richting het begrazingsgebied. Het zijn twee bruine en twee zwarte exemplaren en dienen ervoor om het gebied open te houden. Voor Peter van de Braak hét moment om hier enkele digitale plaatjes van te schieten. De ossen zijn niet bepaald onder de indruk; zij zijn al veel mensen gewend. Over de aaibaarheid van de beesten zijn de meningen verdeeld, we hebben het niet geprobeerd. We besluiten om langs de Grensweg (= bosrand) naar achteren te lopen. We hebben dan wat minder last van het tegenlicht. De voorjaarszon zorgt voor een aangename warmte en versterkt het lentegevoel, zowel bij de vogels als bij ons. Veel vogels zijn druk in de weer en fluiten dat het een lieve lust is. De Zanglijster en Grote Lijster strooien kwistig met hun harmonieuze melodieën. Maar goed dat ik laarzen had aangedaan. Door de hevige regenval, de afgelopen weken, was het in het begrazingsgebied behoorlijk nat en modderig geworden. Overal waren grote waterpoelen ontstaan. Veel aantrekkingskracht op vogels heeft dat niet, ten minste niet op die bewuste zondagmorgen. Alleen een koppeltje "soepeenden" (= wilde eend) dobberde op het water. Aan de achterzijde van de plas zat een vijftal Blauwe Reigers, op zoek naar wat eetbaars. Plotseling zag John Hermans een vrouwtje Roodborsttapuit op een weipaaltje. Iets verderop het mannetje. De Roodborsttapuit is, een voor de Maashorst, bijzondere kensoort.

Volgens John broeden er zo'n tien tot vijftien paartjes in de Maashorst. Het is een vrij schaarse broedvogel in Nederland. We hoorden het gelach van een specht. Was het een Groene of een Zwarte Specht? Het bleek de Zwarte te zijn; alle twijfel werd weggenomen vanaf het moment dat de Specht het begrazingsgebied in zuidelijke richting overstak. Zijn lange nek en golvende vlucht vielen hierbij op.

Als je de gebroeders Hermans in de groep hebt wordt er altijd wel iemand "voor het voetlicht" gehaald, ofwel aan een kritische analyse onderworpen. Ditmaal was het onze schaapsherder, Eric Verstappen. In de zomer vervoert Verstappen regelmatig groepen belangstellenden in zijn huifkar naar de schaapskudde in het begrazingsgebied. Volgens John lijkt het voor de "toeristen" net op een idyllisch plaatje uit vroegere tijden. De schaapsherder zet zijn bordercollies aan het werk terwijl zijn vrouw de mensen na afloop weer naar het startpunt terugbrengt. Kort nadat de laatste toeristen zijn vertrokken ziet John "de herder" in zijn terreinauto stappen om naar zijn bedrijf aan de Karlingerweg te rijden. Een sprookje in een modern jasje.....?

Op een "strak" weiland achter een ruilverkavelingboerderij (Egbert van Hout) zijn twee Wulpen aan het foerageren, een soort die men in Uden en omgeving niet zo veel meer tegenkomt. Een duidelijk signaal dat verruiging, c.q. verschraling van landbouwgronden niet voor alle vogelsoorten een gunstige ontwikkeling is. Goed bemeste, voedselrijke weilanden vormen voor een aantal weidevogels een belangrijke voedselbron. Voor plannenmakers en natuurbeheerders is het van belang te weten dat een goed evenwicht tussen cultuurgronden en verruigde, schrale open gebieden onontbeerlijk is voor een zo gevarieerd mogelijke vogelstand.

Vogelwacht Uden overlegt regelmatig met het Staatsbosbeheer om de voortgang en ontwikkeling van het Maashorstgebied te bespreken. Aan de hand daarvan kunnen weer nieuwe plannen worden ontwikkeld en uitgevoerd. Recentelijk zijn binnen het begrazingsgebied een aantal percelen met allerlei struiken ingeplant. Dit heeft als doel om de overgangen in de landschapselementen (van open gebied naar bospercelen) geleidelijker te maken. Na zo'n twee en een half uur te hebben rondgestruind door het gebied smaakte de koffie met appelgebak in het Bezoekerscentrum uitstekend. Een schitterende, vogelrijke wandeling en zeker voor herhaling vatbaar!

Waargenomen vogelsoorten:

1. Blauwe Reiger	15. Heggemus	29. Roodborsttapuit
2. Boomklever	16. Holeduif	30. Spreeuw
3. Boomkruiper	17. Houtduif	31. Staartmees
4. Boomleeuwerik	18. Kauw	32. Torenvalk
5. Buizerd	19. Kievit	33. Turkse Tortel
6. Ekster	20. Kokmeeuw	34. Veldleeuwerik
7. Gaai	21. Koolmees	35. Vink
8. Geelgors	22. Koperwiek	36. Wilde eend
9. Goudhaan	23. Kuifmees	37. Wulp
10. Graspieper	24. Matkop	38. Zanglijster
11. Groenling	25. Merel	39. Zwarte Kraai
12. Grote Bonte Specht	26. Pimpelmees	40. Zwarte Mees
13. Grote Lijster	27. Ringmus	41. Zwarte Specht
14. Havik	28. Roodborst	

Peter Noy

Het Bruijsel, maart 2002

Wetenswaardigheden ...

Kerkuil in Noord-Brabant in 2001

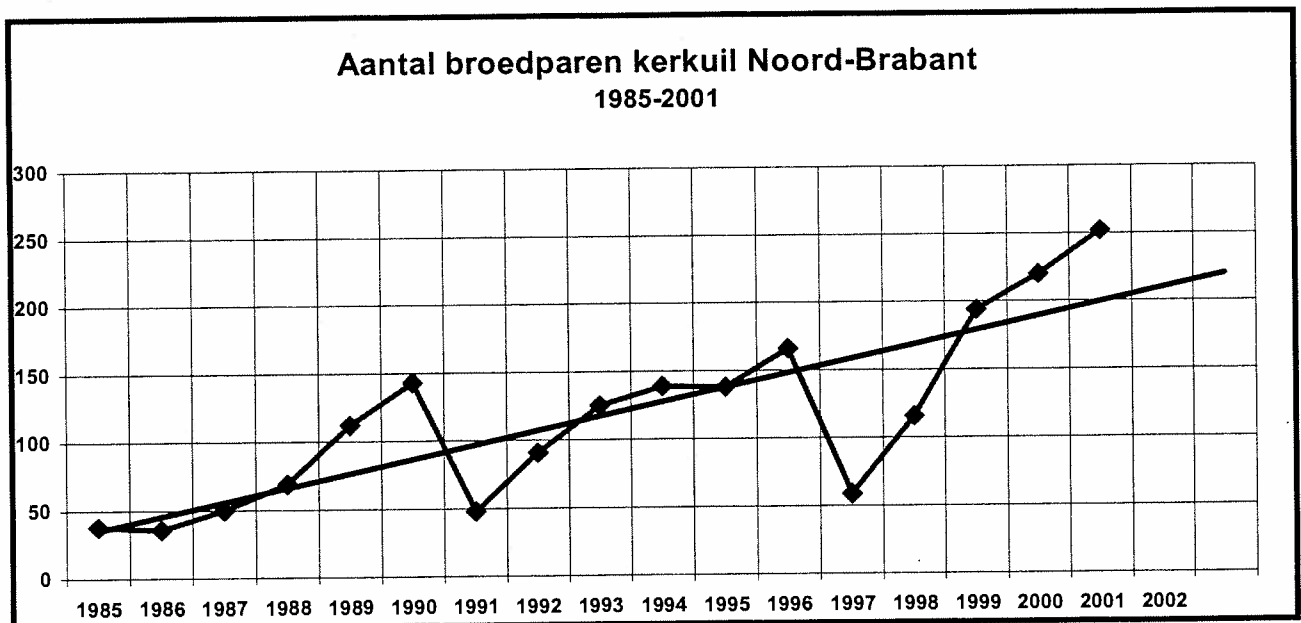
De kerkuil heeft het in Noord-Brabant in 2001 weer beter gedaan dan in 2000. De laatste jaren is de populatie enorm gestegen, zoals in onderstaande tabel en grafiek te zien is.

Tabel: Broedparen Noord-Brabant 1985-2001

1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	
38	36	50	69	112	143	48	91	
1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
125	139	138	166	59	116	194	220	252

Grafiek: Aantal broedparen

De gemiddelde groei bedraagt nu 10% per jaar. Wel zal wellicht in 2002 er een terugval plaatsvinden omdat de kerkuil normaal gesproken piek- en daljaren heeft. Dit heeft weer te maken met het voedselaanbod, te weten veldmuizen, die een cyclus van drie tot vier jaar kennen in pieken en dalen. De kerkuil is afhankelijk van deze muis zodat ook deze een zelfde cyclus vertoont. Zo zie je goed weergegeven dat 1991, 1997 en ook enigszins 1995 daljaren waren, terwijl 1990, 1996 en 2001 topjaren waren. Zo te zien heeft de kerkuil weer een betere toekomst in het Brabantse land. Gelukkig, want het zou toch zonde zijn als zo'n mooie verschijning zou verdwijnen.

Uit: Kerkuilenverslag Noord-Brabant 2001

Buizerds vergiftigd in Nuland

Vrijdag 8 maart jl. vonden enkele vogelaars in het natuurgebied Karregat bij Nuland vier vergiftigde Buizerds. Er is door de vogelaars aangifte gedaan bij de politie. De Algemene Inspectie Dienst (AID) van het ministerie van VROM heeft de zaak in onderzoek. Een buizerd had de resten van een vergiftigde Houtduif nog in zijn klauw zodat je kunt concluderen dat het een snelwerkend gif is geweest (parathion of iets dergelijks). Men vermoedt dat hier kwade opzet in het spel is.

Uit: e-mail Otto Kwak

Laagste aantal Eiders ooit

Het aantal eidereenden is dit jaar kleiner dan ooit. Vanaf de jaren zestig waren er altijd 100.000 tot 150.000 eidereenden op het Wad. Dit jaar zijn er nog geen 50.000 exemplaren. De Waddenvereniging wijt dit aan de kokkelvisserij en wil dat de overheid de visserij met onmiddellijke ingang verbiedt. Er is op dit moment een onderzoek gaande wat in 2003 is afgerond. Toch vindt de Waddenvereniging de huidige indicatie voldoende om nu al een algeheel verbod af te laten kondigen.

Uit: Het Vogeljaar, nummer 5, 2001

MKZ-stilte goed voor Weidevogelstand

Het aantal weidevogels, waaronder de Grutto en Kievit, is vorig jaar ten gevolge van de extreme rust tijdens de MKZ-tijd is aantal gestegen. Loonwerkers, recreanten, boeren, eierenrapers en jagers bleven in die tijd van het land, wat de weidevogels letterlijk en figuurlijk geen windeieren heeft gelegd. Dit vermeldt het jaarverslag van de Brabantse Weidevogelbescherming. In de nieuwe Flora- en Faunawet is geregeld dat met ingang van 1 april 2002 géén kievitseieren mogen worden geraapt.

Uit: Brabants Dagblad, 14 maart 2002

Kraanvogels zijn dol op maïs

De West-Europese kraanvogelpopulatie, die broedt rond de Oostzee, is de laatste decennia met tienduizenden vogels toegenomen. Volgens kraanvogelonderzoeker Henk Wessels kan dat heel goed aan de uitbreiding van het maïsareaal te danken zijn. De duizenden kraanvogels die zich elke herfst op het Duitse eiland Rügen verzamelen voor de trek, "eten zich vol op de maïsakkers, boeren dorsen de maïs daar tijdens de oogst, waardoor er een heleboel maïskorrels blijven liggen", volgens Wessels

Uit: Het Vogeljaar, nummer 5, 2001

John Hermans

Wetenschappelijk...

In de komende Bruujsels wil ik graag verschillende aspecten van de vogel in beschouwing nemen. Hierbij denk ik onder andere aan: verspreiding, anatomie, gedrag, voortplanting, voedsel etc.

Vogels algemeen

De eerste gevederde en gevleugelde vogelachtigen verschenen ongeveer 150 miljoen jaar geleden. Eén van de bekendste is de *Archaeopteryx*, wat "ouderwetse vleugel" betekent. Fossielen resten van deze oervogel zijn gevonden in onder andere Beieren. De eerste vogels bezaten zowel reptiel- als vogelachtige kenmerken. Tegenwoordig zijn alle vogelsoorten als eenduidig tot een en dezelfde klasse (*Aves*) te onderscheiden. Karakteristieke kenmerken van vogels zijn het verenkleed, de voortbeweging op twee poten, de snavel en het bezitten van vleugels. Andere belangrijke kenmerken van vogels; het leggen van eieren en het vermogen om te vliegen zijn niet alleen aan vogels toebedeeld. Onder andere verschillende reptielensoorten en vissen zorgen voor het nageslacht door het leggen van eieren. En het vermogen tot vliegen kan ook door een kwart van alle zoogdiersoorten worden beoefend (vleermuizen). Toch wordt aan deze twee kenmerken het eerst gedacht wanneer iemand over vogels spreekt. Elke vogel legt eieren, al dan niet in het eigen nest. Het vliegvermogen is echter niet bij iedere vogel ontwikkeld. Te denken valt aan de loopvogels (bijvoorbeeld Struisvogel en Kiwi's). Veel vogelsoorten die geen natuurlijke vijanden hadden, met name eilandbewoners, hadden het vliegvermogen verloren of niet ontwikkeld. Uiteindelijk hebben deze vogelsoorten, bij de komst van de mens, veel te lijden gehad.

Het is onmogelijk om het precieze aantal vogelsoorten, dat op deze aardbol voorkomt, te bepalen. Dit komt natuurlijk omdat nog niet alle vogelsoorten zijn ontdekt. Met name in Zuid-Amerika worden ieder jaar weer nieuwe vogels aan de lijst toegevoegd. Tevens zit je met het probleem wanneer een vogel als een soort wordt beschouwd. De Glanskop en de Matkop bijvoorbeeld werden pas in 1900 als twee aparte soorten onderscheiden. Vogels met het jeugdkleed van de Zuidamerikaanse Havik (*Accipiter poliogaster*) werden tot niet zo heel lang geleden als aparte soort beschreven. Uiteindelijk ontdekte men dat zij, in vergelijking met de volwassen vogels, een heel afwijkend jeugdkleed bezitten. Het verenkleed van de mannetjes en de vrouwtjes van de Bergsapspecht (*Sphyrapicus thyroideus*) zijn zo verschillend van elkaar, dat ze in eerste instantie als twee aparte soorten werden beschouwd. Hybriden vogels (nageslacht van twee verschillende vogelsoorten) kunnen ook voor de nodige onduidelijkheid zorgen. Vooral bij de Paradijsvogels heeft dit geleid tot soortbeschrijvingen waar men later op terug is gekomen. Wanneer uiteindelijk alle vogelsoorten beschreven zijn dan heb je nog met het grootste probleem van vogelclassificatie te maken: soorten en ondersoorten.

In het begin van de 19^e eeuw waren er ongeveer drieduizend soorten beschreven. In het begin van de 20^e eeuw waren dit er bijna twintigduizend! Het verschil zat hem behalve in de "echte soorten" die ontdekt werden ook in het feit dat veel ondersoorten als aparte soort werden beschouwd. Het is bijzonder moeilijk om te bepalen of een vogel uit een bepaald gebied als een aparte soort te beschouwen is of slechts een ondersoort is. Natuurlijk is er onder de wetenschappers de nodig onenigheid over dit item. Er zijn in de loop der jaren vele technieken ontwikkeld om het aantal vogelsoorten te bepalen. In zijn algemeenheid wordt op dit moment aangenomen dat het aantal vogelsoorten ongeveer 9.600 bedraagt.

Maar continu worden soorten gedegradeerd tot ondersoort en ondersoorten op hun beurt gepromoveerd tot soort. Dit gebeurt met name in de gebieden waar nog veel aan vogelonderzoek moet gebeuren. In Europa, en zeker in Nederland, zal er niets of heel weinig worden veranderd in de soortbepaling.

Het aantal soorten dat in Nederland tot broedvogel beschouwd kan worden, bedraagt ongeveer tweehonderd. Dit is twee procent van het totale aantal vogelsoorten op deze wereld. Vergelijk je dit met bijvoorbeeld Colombia, waar ruim 1.600 vogelsoorten als broedvogel staan genoteerd (16%), doet dit het aantal wat in Nederland voorkomt, verbleken. Maar ja, de bewoners van het eiland Nauru in de Grote Oceaan, moeten het doen met negen soorten, dus echt klagen hoeven wij dan ook weer niet.

Don-Alexander van Bergen

Dierenversjes

*Een roek te Gogh bij Kevelaer
Was al een poosje weduwnaar.
"Ik ben", zo sprak het dier bedeesd
"een tijdje roekeloos geweest.
Het is dus te begrijpen, dat
Ik nu een kauwtje heb gevat".*

Bron: Aad van Toor

Vogel onder de loep... de Wulp

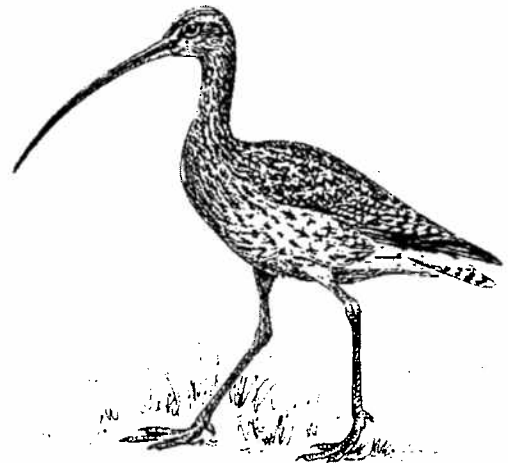

Deze keer wat aandacht voor onze grootste steltloper, de wulp. Deze mooie vogel is ook bij ons in de buurt gelukkig nog te zien, al is het tegenwoordig niet meer zo vanzelfsprekend dat je deze vogel tegenkomt tijdens een "rondje Maashorst".

Ook op het Hemelrijk zijn ze regelmatig te zien, maar dan wel in de goede tijd, dus in de tijd dat de zoonanbiddende en meestal schreeuwende tweevoeters thuis voor de kachel of de buis zitten.

Herkenning is eenvoudig; geen enkele vogel heeft zo'n lange gebogen snavel. Het vrouwtje is groter dan het mannetje, ook heeft ze een langere snavel. Het verenkleed is gespikkeld bruin. De grootte is circa 55 centimeter. Het geluid dat ze produceren tijdens hun hoge vluchten is geweldig om te horen, een soort langgerekt jodelend geluid. Wie het eenmaal heeft gehoord herkent het de rest van zijn leven. Een geluid wat voor mij echt bij het voorjaar hoort. Het geeft altijd weer een vertrouwd gevoel als ik een wulp hoor roepen tijdens mijn wandelingen door de natuur. Maar eigenlijk heeft natuurlijk iedere vogel wel iets speciaals en is daardoor altijd de moeite waard om er eens voor stil te staan tijdens je wandeling. Wulpen zijn het gehele jaar door te zien. De meeste zijn te vinden langs de Waddenzee en in het deltagebied, maar ook daarbuiten komt de wulp voor als broedvogel. De Nederlandse broedvogels trekken in de zomer weg naar het zuiden. Daarvoor in de plaats komen de noordelijke broeders die op de Wadden en in het deltagebied overwinteren. Gemiddeld overwinteren zo'n 53.000 wulpen op het Nederlandse Wad. Het broeden vindt plaats op hooggelegen weilanden, duinen en heidevelden. Het nest licht op de grond tussen laag struikgewas. Buiten het broedseizoen vertoeven ze op moddervlakten en zandbanken, hun favoriete foerageerplaatsen waar ze jagen op wormen en schaaldieren.

Voordat er eieren gelegd kunnen worden moet het mannetje eerst een territorium hebben en verdedigen. Zo gauw hem dat lukt laat hij dat duidelijk merken. De wulp vliegt dan laag over de grond, stijgt vervolgens verticaal op en blijft even staan. Vervolgens zweeft hij naar de grond onder "jodelend" gezang, het typische wulpen-geluid. Bij wulpen komt het voor dat het vrouwtje de broedzorg aan het mannetje overlaat, het zijn dus zeer geëmancipeerde vogels. Na het uitkomen van de eieren vertrekt ze naar het zuiden of bemoeit ze zich niet meer met haar jongen. Dit komt overigens niet altijd voor, vrouwtjes kunnen ook moeite doen voor de kuikens totdat ze groot genoeg zijn. De jongen krijgen sowieso geen hulp bij het zoeken van voedsel. De hulp bestaat uit bewaking en warmhouden van de kuikens. De bewaking van het nest wordt op twee manieren uitgevoerd. Kraaien, kiekendieven en ander gespuis van die grootte worden aangevallen. Zijn de vijanden te groot, dan gebruikt de wulp een andere tactiek. Op een duidelijke zichtbare plek doet de ouderwulp alsof het gewond is. De aanvaller ziet een gemakkelijke prooi en gaat er achteraan. Wanneer de aanvaller dichtbij is springt de wulp wat verderop en lokt de vijand zo weg van het nest, een tactiek die we ook wel van de kievit kennen.

Al met al een vogel met een mooi geluid, een mooi uiterlijk en vooral ook een erg leuk gedrag wat goed te observeren is met een telescoop of kijker. Ga lekker aan de rand van een weideveld zitten en geniet van het schouwspel dat de wulpen je bieden. Het baltsen, het constant in de weer zijn met verjagen van kraaien en andere indringers. En heb je echt geluk dan zie je op de grond die kleine grappige hummeltjes rennen die hun best doen zich zo snel mogelijk dik te eten om zo uit te groeien tot een mooie vogel, die dan hopelijk ons bestand weer kan versterken.

Veel kijkplezier en tot de volgende keer.
Pedro van den Acker

Overleg met Staatsbosbeheer

Twee keer per jaar vindt er een overleg plaats tussen enerzijds Staatsbosbeheer (SBB) en anderzijds het IVN-Uden, IVN-Oss en Vogelwacht Uden. Op 20 november 2001 hadden we weer zo'n overleg. De volgende zaken zijn aan de orde geweest:

- ❑ Er is een ander regiohoofd gekomen. Piet Hopman heeft de plaats van Klaas van de Laan ingenomen. Klaas gaat als SBB-medewerker zich bezighouden met de reconstructie en de gevolgen van de aanleg van de A50 voor de Maashorst. Vooral de reconstructie gaat vele kansen geven om de Maashorst nog meer in te richten als één aaneengesloten natuurgebied.
- ❑ Er is het afgelopen jaar niet veel gebeurd in de Maashorst; te noemen feiten zijn het aanbrengen van een raster om een gedeelte van het Udense bos, het inscharen van vier Schotse Hooglanders en recent het inscharen van 11 paarden.
- ❑ Voor de komende periode is SBB druk bezig met de schaapsherder om een plan op te stellen, waarin de begrazing door schapen goed geregeld wordt. Het is de bedoeling dat de schapen meer gehoed gaan worden op plekken waar het nodig is, bijvoorbeeld heide, in plaats van dat de schapen het gehele gebied bestrijken. Schapen verschrallen prima, maar geven bepaalde ontwikkelingen geen kans. SBB richt zich op diversiteit, vandaar ook de begrazing door runderen en paarden. Elk beest heeft zijn eigen techniek van grazen, wat de diversiteit ten goede komt.

Staatsbosbeheer is ook bezig met de aanvraag van een nieuwe ontgronding, het betreft het gebied in de buurt van de Drie Vennen. Voor de toekomst geldt dat voor 2015 de ecologische hoofdstructuur gerealiseerd moet zijn.

- ❑ Het ecoduct richting Bedafse Bergen zal aangelegd worden, maar er zal ook een ecoduct aangelegd worden over de A50 en een ecoduct over de provinciale weg naar Schaijk die de Maashorst gaan verbinden met de Herperduinen. Genoeg werk te doen.
- ❑ Wij haalden aan dat het vogeltrektelpunt mooie resultaten te zien geeft en dat het genoeg om daar door te brengen vergroot wordt met een "bankske" (hulde wie hulde toekomt, midden februari 2002 is door SBB het bankje geplaatst!).
- ❑ Het komend jaar 2002 wordt weer een boeiend jaar, samen met de Vogelwerkgroep Oss en het SOVON gaan we de gehele Maashorst weer inventariseren op broedvogels. Vooral het vergelijk met de telling van 1996 wordt spannend.

Jan-Willem Hermans

Excursie naar de Pier van IJmuiden

De weerberichten waren niet geweldig, hoewel er voor de ochtend geen regen werd voorspeld. Toch moeten vele leden gedacht hebben, ik ga maar niet want het waait te hard. Jullie hadden het helemaal fout, want we hebben een geweldige dag gehad en regenen deed het pas na vijf uur op de terugweg in de auto. We vertrokken op zondag 27 januari met slechts zeven man richting Pier. Eerst even getwijfeld, het had de afgelopen nacht behoorlijk gestormd. Zou de Pier wel open zijn? Nu was het rustig weer, dus we gingen het er op wagen. We konden altijd nog richting Waterleidingduinen als we niet op de Pier mochten.

In een kleine anderhalf uur reden we naar IJmuiden. De Pier was dus inderdaad afgesloten. Maar Udense vogelaars laten zich niet tegenhouden. Er liepen nog wel meer mensen op en waarschijnlijk was hij gewoon nog dicht vanwege de storm van afgelopen nacht. Nu was er geen vuiltje aan de lucht, sterker nog, de zon deed pogingen om door het wolkendek heen te dringen. Dan maar om het hek heen. Als eerste zagen we een groepje van een stuk of dertig sneeuwgorzen. Net vlinders als ze opvliegen, erg mooi om te zien. We zagen een dodaarsje dobberen, het kleinste fuutje. Eiders van heel dichtbij al mooi op kleur. Daarna zagen we een aantal steenloper tjes scharrelen tussen de blokken beton. Ze deden hun naam eer aan, ze liepen inderdaad over de stenen. Wat een mooie vogeltjes met knal oranje poten en een bruin gevlekt verenkleed. Als ze opvliegen hebben ze een mooie witte tekening op de rug. Een stukje verderop zagen we ook paarse strandloper tjes. Deze zijn wat groter en kijken veel donkerder. Ze hebben een langere snavel en inderdaad een wat paarse gloed over hun veren. Ook de bonte strandloper liep er rond, zodat we de drie goed uit elkaar konden houden. Deze noemen ze ook wel 'bontje'. In de winter zien ze er wat grijs uit met een iets gekromde snavel, in broedkleed hebben ze een bruiner kleed en een zwarte buik. Tussen de strandlopers door vlogen steeds piepende oeverpiepers. De middelste zaagbek liet zich goed bekijken, tenminste als hij boven water was. Voor je het wist dook hij weer onder en kwam heel ergens anders weer boven. We zijn niet helemaal naar het einde gelopen, Peter van de Braak wel om wat foto's van de vuurtoren te nemen. Terug aan het begin hebben we een eind langs de branding gelopen. Er lag een dode zeekoet. Een drieteenmeeuw zag er niet al te gezond uit, allemaal smurrie aan zijn veren. Een drieteenstrandloper tje holde voor ons uit. Na twee uur wandelen moest de inwendige mens versterkt worden. Dus op naar de strandtent. Er stond een potkachel te branden, het was er erg warm. Jan verklaarde waarom Willie Bergmans er niet bij was; hij moest kijken wat er aan zijn huis gerenoveerd moest worden.

Weer helemaal fit gingen we wandelen langs het water achter de duinen. Ook een mooi stukje om te lopen. Rond half twee waren we terug bij de auto, wel wat vroeg om al naar huis te gaan. Dus maar even langs de Oostvaardersplassen. Het was er redelijk druk, vanaf het bekende uitkijkpunt op de grote Praambult waren verschillende vogels te bewonderen, zoals altijd veel buizerden en zelfs twee zeearenden werden vanuit de verte gezien. Wel zes grote zilverreigers konden we bewonderen. Een mooi plaatje toch altijd met de Konickspaarden en koeien en dat weidse uitzicht. Vanuit de auto zagen we de grote zaagbek en het nonnetje, zodat we vandaag alledrie de zaagbekken gezien hebben. Bij de kleine Praambult zagen we enorm veel brandganzen, misschien wel duizenden. Een blauwe kiekendief liet ze bijna allemaal opvliegen, wat een mooi schouwspel! Ook een vos kwam best dicht bij ze in de buurt, maar daar schrokken ze blijkbaar niet van.

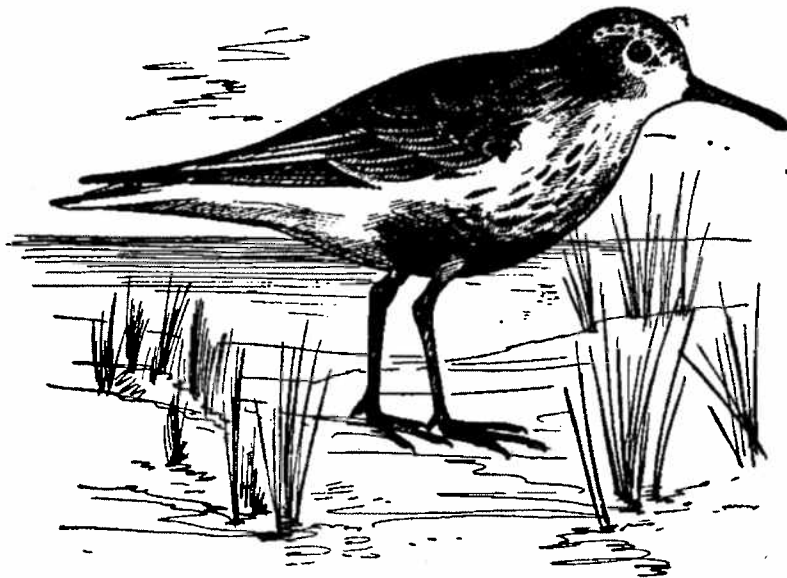
Een buizerd gaf reden tot discussie, was het een ruigpootbuiser? We zijn er niet uitgekomen, want hij wilde niet opvliegen. Hij had wel een zwarte eindband aan de staart wat kenmerkend is voor deze vogel.

Het liep tegen half vier, het werd ook donkerder. Na een dagje vogelen 64 soorten vogels gezien. Niet slecht lijkt mij. Maar met Jan Verhoeven erbij zul je niet veel vogels missen.

Op de terugweg reden we nog langs Zeewolde waar al verschillende keren notenkrakers gezien waren. Hoe we ook zochten, geen notenkrakers, wel een koperwiek en veel spreeuwen. Jammer! Maar al met al een geslaagde excursie, weer vanouds als enige vrouw onder de mannen. Een aantal jaar geleden gebeurde dat nogal eens, tegenwoordig bijna niet meer. Steeds meer vrouwen ontdekken ook de hobby van het vogelen. En dat is maar goed ook!

Wel gezien: Aalscholver, bergeend, blauwe kiekendief, blauwe reiger, bonte strandloper, brandgans, brilduiker, buizerd, dodaars, drietenmeeuw, drietenstrandloper, eider, ekster, fuut, graspieper, groenling, grote mantelmeeuw, grote zaagbek, heggenmus, holeduif, houtduif, huismus, kauw, kievit, kleine mantelmeeuw, knobbelzwaan, kokmeeuw, kolgans, koolmees, koperwiek, kraai, kuifeend, matkop, meerkoet, merel, middelste zaagbek, nijlgans, nonnetje, oeverpieper, paarse strandloper, pimpelmees, roek, roodborst, roodborsttapuit, scholekster, slobbeend, smelleken, smient, sneeuwgorst, spreeuw, steenloper, tafeleend, torenvalk, turkse tortel, vink, gaai, waterhoen, wilde eend, wilde zwaan, winterkoning, wintertaling, zeearend, zeekoet (dood) en zilvermeeuw.

Liesbeth Verkaar

Maashorst Inventarisatie 2002

Het startschot is weer gegeven, we gaan het komend voorjaar de gehele Maashorst inventariseren in samenwerking met Vogelwerkgroep Oss, SOVON en Staatsbosbeheer (SBB). Vogelwacht Uden heeft hiervoor tien gebieden toegewezen gekregen. Deze gebieden liggen grotendeels aan de rand van de Maashorst (Udense zijde). Maar liefst 33 tellers van Vogelwacht Uden gaan hieraan deelnemen!! De methode van telling is dezelfde methode als die we in 1996 hanteerden.

Hierbij een korte uitleg over de komende Maashorsttelling. We hanteren hierbij dezelfde methode als vorig jaar (en zoals die in 1996), die helaas gestopt was vanwege de MKZ. Door SBB is de Maashorst opgedeeld in een aantal telgebieden. Vogelwacht Uden en Vogelwerkgroep Oss hebben voornamelijk de niet-Staatsbosbeheer gebieden toegewezen gekregen. Voor elk gebied zijn kleine groepjes gevormd die deze gaat inventariseren. Hieronder volgt een korte samenvatting hoe we dit gaan aanpakken.

Frequentie

Het gebied wordt iedere veertien dagen geïnventariseerd. Er wordt met gestart in week 10 en dit gaat door tot week 24. Vooral in de eerste weken zijn de spechten en stootvogels actief, terwijl aan het eind van de telling de Wielewaal en Fluiter actief gaan worden. Als we iedere twee weken gaan tellen komen we uit op totaal zeven tot acht ochtendtellingen. Daarnaast zijn er twee avond-/nachtellingen gepland voor de uilen en nachtzwaluwen. Probeer per groep zelf de datums vooraf vast te leggen (neem wat reservedatums voor eventuele slecht weer). De eerste persoon op de deelnemerslijst coördineert de tellingen en verzorgt de verzending van de tellijsten. Totaal dus acht ochtend- en twee avondopnames.

Ochtendopname

Gestart wordt een half uur tot een uur vóór zonsopgang (zie lijst zonsopkomst). De tijdsduur voor het inventariseren is circa anderhalf tot twee uur, afhankelijk van de grootte van het gebied (er is echter geen tijdslimiet). Probeer zoveel mogelijk steeds van een andere plek te starten, zodat de vroege zangers ook meegenomen worden. Bij regen of slecht weer wijk dan uit naar een andere datum, (de meeste soorten zingen dan niet). Hanteer de meegestuurd weeklijst met betrekking tot de datums. Zorg ervoor dat de lijsten aan het einde van de aangegeven week opgestuurd zijn, zodat we een controle blijven houden of alle gebieden gelijkmatig geteld worden.

Avondopname

Uilen, houtsnippen en nachtzwaluwen beginnen in de avondschemering actief te worden. Vandaar dat er twee avondopname's gepland zijn. Start hiervoor aan het begin van de schemering tot enige tijd in de duisternis. Indien er met een geluidsrecorder wordt geïnventariseerd ga hier dan voorzichtig mee om. Laat het geluid niet teveel horen in verband met de eventuele verstoring van de soort.

De opnamelijsten

Bij iedere opname wordt een nieuwe soortenverzamellijst en een nieuwe veldkaart gemaakt. Het vaststellen van een broedvogelsoort kan zowel visueel als via de zang gebeuren. Probeer dubbeltelling te voorkomen, dus alleen soorten binnen het blok tellen. Bij twijfel (zeker bij de zeldzamere soorten) raadpleeg de naastgelegen telgroep, zodat deze soorten zeker niet vergeten worden.

Soortenverzamellijst

Alle "grijze" voorkomende soorten slechts één keer aankruisen op de lijst. Voor de overige "witte" soorten de aantallen vermelden. Soorten die niet op de lijst staan erbij zetten, geef hier ook het aantal aan.

Veldkaart

De grijze soorten niet aangeven op deze kaart. Bij de "witte" soorten de vindplaats zo nauwkeurig mogelijk op de veldkaart aankruisen en daarbij de bijbehorende afkorting van de soort vermelden (bijv. **av** voor appelvink). Ook eventueel gevonden nesten vermelden. De Veldkaarten en soortenverzamellijst kopiëren en verzenden met behulp van de retourenvelop richting Staatsbosbeheer. Deze versturen voor bovenstaande weeknummers.

Soortenlijst

Na de allerlaatste opname worden de soortenlijsten ingevuld en opgestuurd. Deze worden samengesteld uit de gekopieerde veldkaarten. Per vogelsoort wordt een afzonderlijke lijst ingevuld, de plaats van de waarneming hierbij aankruisen met daarbij het nummer van de opname (dit kan dus zijn nummer 1 tot en met nummer 8, of nacht 1,2). Geef hierbij ook de opnamedata's aan. Het geheel wordt vervolgens opgestuurd aan Staatsbosbeheer, middels de grote enveloppen.

Veel vogel- en telplezier!!

Peter van de Braak
Inventarisatiewerkgroep
Telefoon: 0413-253586

Koolmezen; met een zomer- en wintermaag

Het diertje is uitgerust met een verfijnd computertje dat door de natuur zelf wordt geprogrammeerd. In de winter leven mannetjes en vrouwtjes in een gezellige commune, wanneer de dagen lengen vormen ze koppeltjes. Vrijen is er nog niet bij, ze delen alleen tak of holletje. Ze leven nu van zaden, noten en wat wij ze voorzetten. Om die stevige kost te kunnen verteren beschikken ze over een grote, harde maag.

Dan stijgt de temperatuur en enkele zorgeloze muggen dansen in het bleke voorjaarszonnetje. Pa koolmees neemt een snelle duik en zit dan wat onwennig met de buit in zijn snavel. Hij eet toch noten en zaden, wat moet hij hiermee? Hij maakt moeder koolmees blij met een dode mug. Zij waardeert het vriendelijke gebaar en bedelt even later om nog zo'n hapje. Het smaakt kennelijk denkt hij en probeert het zelf ook. Zo schakelt het stel geleidelijk over op insecten. Die andere voeding stimuleert de hormonen. Na enkele weken heeft het mannetje in verhouding gigantische grote testikels en is het vrouwtje klaar voor het leggen van tien tot twaalf eitjes. Om plaats te maken voor de vergrote geslachtsorganen, moet de maag inkrimpen. De koolmees krijgt een kleine, tere zomermaag, die niet geschikt is voor het verwerken van noten en zaden, maar des te beter voor het verteren van insecten, die ook het voedsel voor de jongen vormen. Daarom weg met zaden, pindasnoeren etc. ook al is het nog zo leuk om te zien. In het najaar sluit de cirkel zich weer. De maaltijden gaan weer uit zaden en noten bestaan en de geslachtsdrift neemt automatisch af. Als dat geen uitgebalanceerd programma is...

Bron: IVN-Post (afd. Geldrop)

In gesprek met ... Maria van de Heuvel

Ongeveer drie jaar geleden las Maria in de krant de oproep voor een piepcursus van de Vogelwacht. Dat leek haar wel wat. Niet alleen voor zichzelf, maar ook om bij de Jeugd natuurwacht in Boekel te gebruiken. Toen namelijk haar kinderen daar weggingen werd Maria vrijwilligster. Een keer in de twee weken komen de kinderen en hun begeleiders bij elkaar op zaterdagmiddag van half twee tot half vijf. Er is een vaste groep van begeleiders voor ongeveer 32 kinderen. Vanaf groep vijf zijn die welkom. De meeste kinderen blijven maar een of twee jaar bij de club, omdat het programma jaarlijks herhaald wordt en ze natuurlijk ook andere clubs hebben waar ze naar toe willen. Maar voor de vrijwilligers blijft het leuk: ze zijn bezig met de natuur en er zijn steeds andere kinderen. In een topjaar waren er dat ooit zeventig! Behalve de weekend-bijeenkomst kunnen de kinderen over een poosje ook weer op donderdagavond terecht in hun volkstuin. Dan kunnen ze met eigen ogen zien hoe de natuur zijn gang gaat.

Verder heeft Maria, die in Venhorst woonachtig is, nog niet veel tijd om met vogels bezig te zijn. Het bedrijf aan huis vraagt veel tijd. Maar de meeste tijd gaat toch zitten in de begeleiding van hun kinderen die intensieve sporten beoefenen. Zo zijn ze op zondag vroeg op, want hun ene zoon moet gaan crossen ergens in België en hun dochter doet met haar paard mee aan een wedstrijd. Gelukkig kan hun andere zoon zelfstandig naar voetbal, want ze kunnen zich niet in drieën delen. Daarom is Maria nog niet actief in een werkgroep of anderszins binnen de Vogelwacht. Ze vindt het er wel heel plezierig. Dus als er een mogelijkheid is gaat ze zeker mee op excursie. Zoals bijvoorbeeld afgelopen oktober naar Ameland. Daar heeft ze genoten, ook al kon haar man Henri er helaas niet bij zijn. Ze heeft een goede kijker gekocht en dat maakt al een wereld van verschil. Alleen zo fanatiek als sommige vogelwachters zijn zal Maria nooit worden! Ze heeft vol verbazing gekeken naar de mannen die vliegenvlug hun telescoop opzetten, er een blik door werpen en weer verder gaan op zoek naar de volgende interessante waarneming.

Dat je geboeid raakt heeft ze eind februari nog meegemaakt. Voor een Abrahamsfeest moesten ze toen naar Texel. Ze hadden de tijd en zijn toen met de auto langs het Wad gereden om te kijken of er nog wat vogels te zien zouden zijn. Haar stem werd helemaal enthousiast toen ze vertelde grote groepen wulpen te hebben gezien en natuurlijk rotganzen. Er waren nog veel meer soorten, maar daarvan wist ze zo gauw de naam niet meer. Samen met haar man heeft ze ook tijd vrij gemaakt om mee te gaan naar Spanje. Daar verheugt ze zich al op, want biljartkompaan Rien de Mol heeft hen echt nieuwsgierig gemaakt met zijn verhalen. Zoveel mooie en andere vogels....

Voor de zondagwandelingen heeft ze helaas nog geen tijd, dus toen ze hoorde dat Peter Noy maandagavondwandelingen organiseert was ze helemaal in haar nopjes. Want dan heeft ze meestal wel de kans om mee te gaan. Dus Peter, een klant heb je al. Wat Maria betreft: als ze tijd heeft gaat ze zeker mee met de Vogelwachters. Voorlopig zit er nog niet meer in dan zo nu en dan een excursie. Dat geeft haar ook de tijd om uit te zoeken waar haar belangstelling naar uit zal gaan als ze binnen de club wat actiever kan worden. Daar wachten we dan op, Maria.

Margreet Hoefnagels

Het eerste lustrum tegemoet; de stootvogelwerkgroep!

Op 8 december 1997 kwamen vijf ervaren stootvogelkenners ten huize van Piet van der Voort bijeen met de vaste wil om de slapende werkgroep weer te revitaliseren en een goed beeld te krijgen van de stootvogelstand binnen het werkgebied van de Vogelwacht Uden e.o. Deze personen waren Henk van den Acker, Jan Verhoeven, Marc Poulussen, Wim Janssen en Jan van den Tillaart. Specifieke doelgebieden werden de Erpse bossen, bossen van Odiliapeel, de Maashorst en de Trentse bossen. Deze groep groeide gestaag aan tot zestien personen in juni 2000. We hadden toen de Erpse bossen, de bossen van Odiliapeel en ongeveer een derde deel van de Maashorst onder controle. Met een aantal nieuwe mensen in training was uitbreiding naar de rest van de Maashorst en eventueel Trentse bossen een kwestie van tijd met nog een paar mensen erbij.

Het tij is echter gekeerd na juni 2000. Door allerlei omstandigheden en prioriteitsverschuivingen is de werkgroep in plaats van te groeien naar twintig personen (de vereiste hoeveelheid) geslonken naar tien waarnemers, eind vorig jaar en zullen we onze handen vol hebben om de huidige gebieden te kunnen blijven monitoren. We gaan eerst dit lustrumjaar volmaken en blijven hopen op nieuwe aanmeldingen.

Jos Welte komt onze gelederen versterken en wie weet volgen in het voorjaar nog meer liefhebbers.

De bestaande groep is vol enthousiasme en weet van geen ophouden. Bovendien is Jan van den Tillaart met zijn "Mariaheide"-groepje volop aan het experimenteren met webcam en laptop, wat wel een zeer geavanceerde methode van waarnemen van horsten is. Klimmen is er niet meer bij. We zijn uiterst benieuwd naar zijn bevindingen in het jaar 2002.

Gelukkig heeft Jan nog wel in de gaten, dat eieren en jongen op de horst voor ons toch wel belangrijker zijn dan een "Active extension cable" voor de webcam-

voeding. Maar voor Jan lijkt niets te gek te zijn! Ook Chris van Lieshout met zijn Maashorstgroep (Sandra, Annelies, Joop en Wil) heb ik weer een forse hoeveelheid SOVON- nestkasten zien inslaan, dus daar gaat ook weer veel gebeuren. Wim Janssen zal met assistentie van Pieter ongetwijfeld het broedgebied in de bossen van Odiliapeel en de Volkelse omgeving weer goed in kaart brengen. Over kaart gesproken; Wim doet ijverige pogingen om een digitale kaart van het Vogelwachtgebied Uden e.o. operationeel te krijgen. We kunnen dan al onze horsten digitaal uitprinten en op die manier waarnemingen van verschillende jaren vergelijken. Ook weer zo'n geavanceerd staaltje van techniek. Bij zo'n club wil toch iedereen bij horen of niet soms?

Even 0413-263292 bellen of een van de andere leden van de groep benaderen. Het verplicht tot niets. Is het niet zoals je verwacht had; gewoon weer stoppen, even goede vrienden.

En oh ja; de verrassing voor degene, die een horst van een wespendiff aanmeldt, zit nog steeds in de pot. Wim Janssen heeft hem het afgelopen jaar toch nog niet gevonden.

Misschien tot wederhoren of -ziens.

De coördinator,

Piet van der Voort

Een vakantie in Egypte

Op 11 januari vlogen we naar Egypte voor een cruiseweek op de Nijl en een week luieren in een hotel in Hurghada aan de Rode Zee. Om wat vogels te kunnen herkennen vroegen we bij de bibliotheek een vogelboek aan: Egyptische vogels. Het toegestuurde boek "The birds of Egypt", geschreven door M. Goodman & Peter L. Meininger bleek een koffervullend werk van ruim vijfhonderd bladzijden te zijn. Te omvangrijk om mee te nemen. In het boek stonden op zes bladzijden slechts veertig afbeeldingen van veel voorkomende vogels. Gelukkig bleek in het "Vogels van Europa" van Lars Jonsson een flink aantal in Egypte voorkomende soorten te staan. Met wat vergelijkingen tussen beide boeken voor wat betreft soorten die er echt voorkomen, het voorkomen in welk deel van het land en gedurende welke tijd, kon er toch wat worden gevogeld.

Tijdens het varen op de Nijl werden de meeste vogels gezien tegen de avond. Waarnemen met de kijker door het vensterglas van de hut in combinatie met het feit dat de boot ver van de zandbanken bleef (de Nijl is bovendien flink breed) is erg moeilijk.

Waarnemingen (tijdens het varen en tijdens afgemeerd zijn aan de wal); veel bonte kraaien, bonte ijsvogels (zelfs eenmaal drie op een staaldraad), talloze kleine zilverreigers, vijf grote zilverreigers op een zandbank, van zeer nabij te zien: prachtig!! De westelijke rifreiger (donkere vorm), aalscholver, waterhoen, steltkluut, slobbeend, veel boerenzwaluwen, blauwe reiger en op grote afstand

duizenden op het water dobberende eenden. In de omgeving van Hurghada: huismus, niet te tellen koereigers en witte kwikstaarten (vergelijkbaar naar het aantal met de merels bij ons), tijtjaf en palmtortel.

Er waren uiteraard zoals altijd nog vele andere mooie vogels te zien waarvan de naam niet te vinden was in het boek van Lars Jonsson. Al met al geen enorm vogelwaarneming-succes maar voor ons ruim voldoende om tijdens deze "rustvakantie" er toch van te hebben genoten.

Mies en Aad van Toor

Dierenversjes

*Een trapgans die in Kameroen
Een ritje op de fiets wou doen
Viel ieder ogenblik ter aarde
Hetgeen natuurlijk opzien baarde
Tenslotte schimpte een kalkoen
Probeer het eens als steppehoen.*

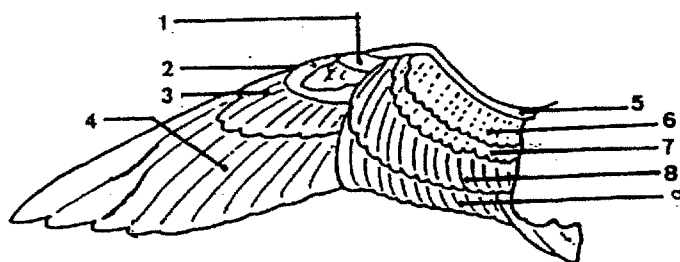
Bron: Aad van Toor

Impressie van een cursist ...

Vogelcursus Vogelwacht Uden halverwege

Enige tijd geleden las ik in de krant een stukje over een vogelcursus van de Vogelwacht. Deze zou acht weken duren, telkens op donderdagavond. Nou, dat is eigenlijk mijn enige echte vrije avond in de week, maar acht weken is te overzien. Ik meldde mij dus bij Liesbeth Verkaar aan. Alles in de natuur boeit mij: de mooie wolkenluchten, het (zeker nu) vele water in ons land, de bossen en het land, alles wat groeit en bloeit. Wijzelf hebben een inheemse tuin, die behoorlijk verwilderd is omdat ik nu eenmaal elk bloempje mooi vind en dus letterlijk de boel verwildert.

Ook de vijver in onze tuin trekt veel beestjes en vogels aan. Daar wilde ik graag meer over weten en dus leek me dit een ideale cursus. Ik wilde graag beginnen met gewoon de vogels die ik in onze tuin zie en hoor. Het opzoeken middels boekjes lukt wel een beetje, maar de geluiden krijg ik maar niet

onder de knie. Op de eerste avond van de cursus gaf Joop Bergsma tekst en uitleg over de vogelbouw. Het is wonderlijk te zien en te horen hoe de schepping en de evolutie dit voor iedere vogel optimaal gecreëerd heeft. Nu begrijp ik de uitdrukking "zo licht als een veertje". We kregen uitleg over het geraamte en het verenkleed. Het is werkelijk een wonder. Het boeide allemaal enorm. De tweede avond gaf Liesbeth uitleg over voeding en spijsvertering; over de plant- en vleeseters onder de vogels. Ook hier is bij de vogels niets toevallig. Na de koffiepauze kregen we vogelgeluiden en -dia's. Nu was ikzelf al trots wanneer ik wist dat het een mus is (die nestelen namelijk ieder jaar bij ons onder de dakpannen, maar help..., nu heb je ook nog eens vier verschillende soorten mussen met ieder hun eigen geluid en gedrag. Nou, hier doe ik dus de cursus voor.

Aan het einde van de avond kocht ik een mooie CD met uitleg over de vogelgeluiden. We kregen ook nog lijstjes met overzichten van de vogels in Uden en omgeving en het tijdstip van hun vogelzang in het jaar. Nu zit ik thuis driftig de CD te luisteren, mijn eigen aantekeningen erbij te maken en buiten loop ik met mijn neus in de lucht (naar de grond en in bomen en struiken) om te kijken en te luisteren of ik al iets kan herkennen. Jeetje, wat hoor en zie ik nu veel. Het wordt er echt nog niet gemakkelijker op. Wel mooier en boeiender. Zondag 10 maart gaan we samen op excursie naar de Maashorst. Zeker weten dat ik daar ook weer veel hoor en zie en weer nieuwe dingen leer. En dat is juist mijn doelstelling van deze cursus. Ik verheug me op de lessen en de andere excursies die nog komen gaan. De natuur blijft verwonderen.

Een beginnend, maar geïnteresseerd vogelcursuslid,
Lia Mickers

Een avond piepen in de Groenhoeve

Een groep van zeventien belangstellenden was die avond present in de bovenzaal van de Groenhoeve, waar John Hermans en Jan Verhoeven een piepavond zouden verzorgen. Aangezien dit de tweede avond was werden de vogelgeluiden van de eerste avond herhaald. Voor mij kwam dit goed uit, aangezien ik de eerste avond verhinderd was. Jan bediende die avond de geluidsapparatuur. Allerlei vogelgeluiden werden de lucht in gestrooid voorzien van handige ezelsbruggetjes om de vele soorten uit elkaar te kunnen houden. De Koolmees bijvoorbeeld: "schiet in het vuur.." of "kekker-de-kèk". Vogelgeluiden uit elkaar houden blijkt voor een aantal cursisten toch een lastige bezigheid te zijn. De Glanskop en de Matkop zijn hier een goed voorbeeld van. Zowel qua geluid als in werkelijkheid blijft het moeilijk om een juiste determinatie te stellen. Volgens John is het een fluitje van een cent; de Glanskop heeft een mooie, witte buik en de Matkop een vuilwitte. Zie er maar uit te komen! De zaal wordt er stil van; het valt toch nog wel tegen al die geluiden te kunnen onderscheiden. Een van de aanwezigen geeft aan dat ze "niets ziet" als ze in het bos is, waarop Jos Welte direct antwoordt dat daar brillen voor uitgevonden zijn.

Vervolgens klinkt het welluidende gezang van de Zanglijster in het kleine bovenzaaltje van de Groenhoeve. Men hoort hem toch liever buiten in het veld. Die kans krijgen de cursisten nog volop, er zijn immers een drietal excursies gepland waarin het geleerde aan de praktijk kan worden getoetst. Ook de Merel kan er wat van, men geniet zichtbaar van zijn schitterende, melodieuze tonen. Dit doet altijd weer aan het voorjaar denken of aan een warme, mooie zomeravond achter in de tuin. Nadat de eerste zestien vogelgeluiden van de eerste les zijn herhaald komt er een nieuwe serie van 10 geluiden, te beginnen bij de Kneu, Barmsijs, Putter etc. John en Jan doen hun uiterste best om de vogelgeluiden "erin te pompen". "Wie is de moeder van

Jezus Christus geweest", hoort bij de Vink. Liesbeth Verkaar merkt op dat deze Vink niet uit onze buurt komt. Blijkbaar zijn er ook nog verschillende dialecten onder de vogels, je moet het maar weten. Kruisbekken zijn typische invasievogels die regelmatig op doortrek zijn en in onze Maashorst worden gesignaleerd. Hun geluid lijkt een beetje op dat van kuikens! Echte zomergasten zijn de Fitis en de Tjiftjaf. De Fitis-zang is te vergelijken met dat van een "watervalletje"; van hoog naar laag. De Tjiftjaf, die altijd medio maart weer in ons land is, roept zijn eigen naam, zo ook dat van de Kraai, Vink, Kievit en vele anderen.

Bij de Roodborst en Heggemus fluit zowel het mannetje als het vrouwtje. Bij alle andere soorten alléén het mannetje. Waarom vogels fluiten wordt deze avond niet uitgelegd, dat zou te ver gaan. Een cursist vraagt aan John of hij alle vogels in het veld kan herkennen en op naam brengen; het begint hem nu toch wel te duizelen. De andere cursisten zijn er stil van geworden. Toch is het de bedoeling dat men na afloop van deze piepcursus een aantal vogelgeluiden in het geheugen heeft gegrift. In eerste instantie lijkt het een lastige opgave en ondoenlijk om al die geluiden uit elkaar te houden. Maar de aanhouder wint uiteindelijk altijd; na enige oefening, goed luisteren en veel herhaling blijven er toch altijd een aantal hangen. Nog beter is het om met ervaren Vogelwachters het veld in te trekken en de "echte" vogelgeluiden in de vrije natuur te horen en herkennen. En dat laatste maakt het vogelen een stuk aangenamer. Veel succes!

Peter Noy

Tortelduivenverdriet

Al vele jaren worden de tortelduiven in mijn tuin gevoerd. Het hoogste aantal dat ik geteld heb is achtentwintig. Een eigengemaakt voederautomaatje, wat uitgestrooid los zaad en... peuzelen maar. Ook andere vogels maken regelmatig gebruik van dit voedselaanbod. Tot vorige week. De tuin was aan een kleine renovatie toe! En ter ere van deze gelegenheid moesten alle tegels er uit. Dit klusje werd geklaard door mijn zoon. En daarmee begon de ellende! Weg vaste voederplaats! De zandvlakte die overbleef had veel weg van een maanlandschap, compleet met kraters. Alleen de maanvoertuigen ontbraken. Het voederautomaatje werd even opgeborgen en in plaats daarvan kwam er een oranje voerbakje (met voer uiteraard) op de resterende tegels te staan. Platte schalen, die vroeger ook al dienst hadden gedaan als bad- en drinkplaats, werden weer gevuld. De eerste tortels meldten zich. Vanaf het schuurdak zaten ze het tafereel gade te slaan. Kopje scheef om het beter te kunnen bekijken. Maar hoe ze het ook bekeken, de vertrouwde plaats was onherkenbaar veranderd. In die zandvlakte viel geen eten te bekennen. Ja een paar korstjes brood, overgebleven van het ontbijt van meneer merel. Die had minder moeite met de ravage in de tuin. Hij had vrolijk rond gescharreld tussen de zandhopen, zich tegoed gedaan aan het brood en als toetje nog even gepeuzeld uit het oranje bakje met tortelduivenvoer. Het zaad vloog hem letterlijk om de oren, want het lekkerste zat volgens hem natuurlijk onderin. En terwijl hij zo op de rand van het bakje zat te eten, raakten de tortels wel geïnteresseerd in het gemorste voer op de stoep. Enkele tortels landden op de stoep en begonnen heel voorzichtig te eten, het oranje bakje intussen scherp in de gaten houdend. Dat bleef er toch heel bedreigend uit zien. Enkele koppeltjes huismussen kwamen ook voorzichtig eten. Dit was toch wel behelpen op zo'n klein stoepje. Meneer merel hield het voor gezien en ging zijn dorst lessen. Het water beviel hem zo goed dat hij meteen ook nog een bad nam. Hierdoor vlogen de tortels en mussen allemaal op en gingen het verdere gebeuren vanaf het dak geschrokken zitten bekijken. Meneer merel was uitgepoedeld en vloog op de stoep om zijn veren uit te kloppen en op te poetsen. Zijn oog viel weer op het voerbakje, hij ging op de rand zitten en het lieve leventje begon weer van voren af aan. De tortels kwamen weer gezellig een hapje mee-eten. Maar wel van de stoep, niet uit het bakje. Dat zag er veel te eng uit. Hoe leg je tortelduiven uit dat de ellende van korte duur is. Na slechte tijden, komen goede tijden. Moraal van dit verhaal: tortelduiven hebben meer aan hun (duiven-)kop dan alleen maar tortelen. En gaat hun liefde misschien ook door de maag?

Adrie Nijssen

Maashorsttelling 2002 .. nader bekeken

Elke tien jaar wil Staatsbosbeheer (SBB) een overzicht hebben van de aanwezige natuurwaarde in zijn gebied. In 1996 hebben wij samen met Vogelwerkgroep Oss en SOVON de Maashorst geïnventariseerd op de aanwezige broedvogels. In verband met een aantal ontwikkelingen, zoals de begrazing en ontgronding is SBB benieuwd wat voor effect dit heeft op de vogelstand. Vandaar ook dat aan ons gevraagd werd om in 2001 weer te tellen in plaats van 2006. Zoals iedereen weet bracht helaas de MKZ-crisis de klad erin. Dit jaar staat het dan toch weer te gebeuren.

Wat een heleboel leden waarschijnlijk niet weten is hoe we te werk gaan. Gaan we op zoek naar nesten? Neen dus, de verstoring is veel te groot en de kans dat we de nesten vinden is vrij klein. Vogels geven gelukkig signaaltjes af als ze een nest gaan bouwen. Een van de belangrijkste hulpmiddelen is de zang. Als je een vogel hoort zingen kun je aannemen dat deze vogel in de buurt een nest heeft (of gaat maken). Nou is één keer het opvangen van zang op een bepaalde plek nog geen volledige garantie van broeden. Maak je echter meerdere wandelingen en je hoort de vogel meerdere keren ongeveer op dezelfde plek, dan kun je wel spreken van een zeker broedgeval. Daarbij komt nog de moeilijkheid dat niet alle vogels op hetzelfde moment gaan nestelen. Er zijn vroege nestelaars, denk bijvoorbeeld aan de kievit en de bosuil, maar ook latere, zoals de nachtzwaluw. Die nachtzwaluw moet bijvoorbeeld nog in

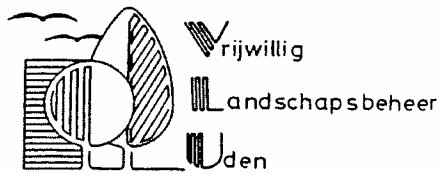
Nederland aankomen als de kievit al jongen heeft. Het is dus zaak dat je verschillende bezoeken in het jaargetijde brengt van het gebied wat je onderzoekt. Daarnaast zijn er vogelsoorten die 's morgens al erg vroeg hun zang ten gehore brengen, maar er zijn ook soorten die dit 's nachts doen. Het tellen zal hierop aangepast moeten worden. Iedere telgroep heeft een bepaald telgebied toegewezen gekregen. Het is de bedoeling dat je minimaal zeven morgentellingen in dat gebied doet en twee avond-/nachtellingen. Bij elke telling noteer je de plaats van de vogel op de zogenaamde veldkaart. Niet alle vogels hoeven geteld te worden. Het SOVON heeft aangegeven welke soorten interessant zijn voor de Maashorst om te tellen. Van elke telling krijg je dus een veldkaart waarop alle

zangposten op staan van die teldag. Aan het einde van de telling hebben we dus minimaal negen veldkaarten. Het is dan de bedoeling dat je deze gegevens omzet op zogenaamde soortkaarten. Op elke soortkaart noteer je dus wanneer en waar je een soort gezien hebt. Zo krijg je bijvoorbeeld een soortkaart van de grote bonte specht. Op een bepaalde plek heb je tijdens wandeling 1, 3, 6 en 7 de grote bonte specht horen kloppen of zingen. Je mag dan aannemen dat in de buurt van die plek de grote bonte specht gebroed heeft. Heb je maar één melding op een bepaalde plek, mag je aannemen dat dit een incident is en geen duidelijke indicatie van broeden.

Een vrij intensieve maar betrouwbare telling. Naar mijn mening ook razend interessant voor nieuwe leden. Met een klein clubje trek je het veld in, waarbij je gewezen wordt op de verschillende geluidjes en met name de ezelbruggetjes die zo noodzakelijk zijn om de verschillende soorten uit elkaar te houden. Je moet er meestal wel vroeg voor uit bed, maar het genot is vaak groot. Interesse?, neem dan contact op met Peter van de Braak (telefoon 0413-253586). In 1996 hadden we maar liefst 76 soorten. Zijn het er meer geworden of minder? Hoe is de stand van de boomleeuwerik, geelgors, om maar enkele soorten te noemen. In het najaar zullen we het weten. In ieder geval fijne tijd toegewenst.

Jan-Willem Hermans

Betekent V.L.U. vluchten????

Het was al enkele weken na de kortste dag dat op Kooldert de rust werd ontnomen door een groep actievelingen uit de menselijke slaapwijken van de nabij gelegen plaatsen Uden, Volkel en Boekel. Ik had het al een paar keer meegemaakt in het verleden. Toch spande deze menigte de kroon door maar liefst met zo'n vijftien

volwassen mannen en vrouwen en twintig kinderen, de rust op Kooldert voor een dag te verstoren, door een elzensingel plat te leggen. Mijn broers hadden me al zo vaak gewaarschuwd; "Kom toch naar de Maashorst. Daar is ruimte en rust genoeg!" Telkens kon ik hun verzoeken afstoppen door de veel te drukke zondagen die ze daar kennen. Nee, dan is het hier op Kooldert veel beter toeven. Af en toe een fietser, wandelaar of een tractor die, die lekkere zaadjes mooi in een rijtje komt leggen. De laatste jaren zijn de zaadjes echter omgeven door een bitter smaakje maar als je er genoeg bij drinkt dan kun je je buik toch aardig vol eten.

Hier op Kooldert heb je alles kort bij de hand, poelen, droge en drassige weilanden, akkers, grote en kleine bomen en ga zo maar door. Maar die jaarlijks terugkomende groep enthousiastelingen verpesten dan wel mijn gehele weekend. Er is er eentje bij met een stinkende herriemachine die voorop gaat en zowat alles platzaagt. Deze man is vaak in uniform en heeft ook een helm op. Hij is zeker bang dat ik in zijn steeds grijzer wordende haarbos kom nestelen. Mooi niet. Hij wordt op afstand gevolgd door een menigte ongeregeld. Hardwerkende, hard pratende en hard rondkijkende mannen en vrouwen. Daarnaast heb je ook nog een tweetal, meestal in overal, die commando's blijven blaffen. Vaak hebben ze een pet op. Zouden zij ook bang zijn dat ik in hun haardos nestel? Gelukkig laten ze een paar van mijn favoriete zangpostbomen staan. Ik kan later van hieruit mijn vrouwelijke soortgenoten van Uden-Zuid lokken. Als ik die dan aan de haak heb geslagen, gaan we in een wat oudere houtsingel een nest maken. En de rest kennen jullie wel.

Tot de pauze verliep het werk vrij gedisciplineerd. Totdat op het eind van de pauze de vrouwelijke hakker en zagers bleven doorpauzeren. Er ontstond tumult binnen de mannelijke groep. Over en weer werd er geroepen.

Misschien ook wel gescholden? Ze hadden het over "VLU", "ARBO", "takkenwijven", "a-sociaal" en "takkenwerk". Ik kan deze turbotaal niet zo goed volgen, mijn excuses. Alsof het afgesproken was; kwamen nadat deze dames weer aan het werk gingen, een twintigtal kinderen in uniform het smalle weiland opgerend. Ze klommen zowat allen in een knotwilg

waarin ze, net als ik, een goede uitkijkpost hadden. Nadat ze allemaal genesteld waren zaagden ze een voor een de takken af. Zeker zeven knotwilgen werden ontdaan van hun takkenbos. De "overal" kwam van tijd tot tijd kijken en commando's blaffen.

Toen de motorzaag gestopt was en de volwassenen allang naar huis waren ploeterden deze kinderen nog in hun knoten. De "overal" moest de handen ook uit zijn mouwen steken om het kinderwerk voor het vallen van de avond opzij te hebben. Net goed dacht ik. Door deze drukte was ik helemaal vergeten te eten. Laat ik maar een keer uit gaan eten, aan de Leijgraaf, Goorse Bos of ... de Maashorst??

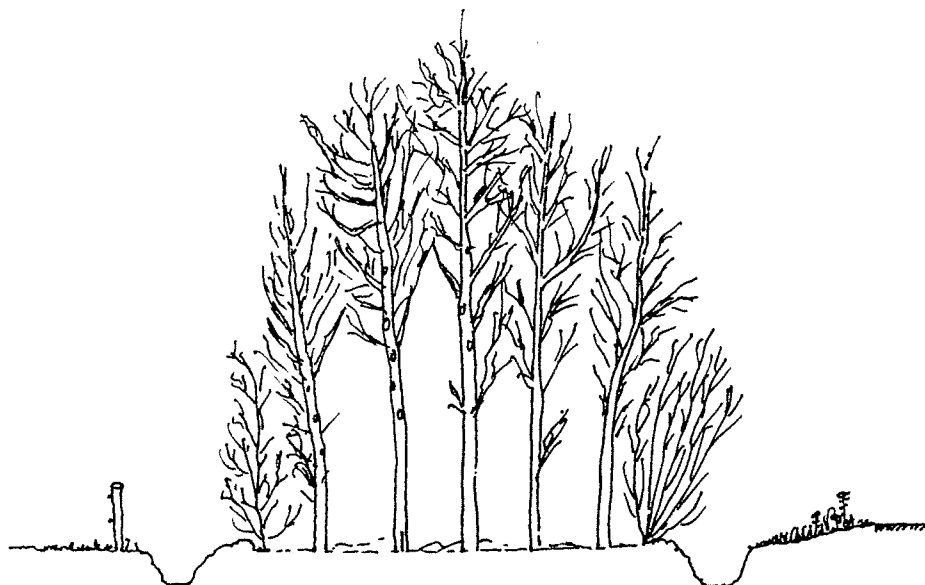

Een Zwarte Kraai

V.L.U. betekent ook Vrijwillig Landschapbeheer Uden

In februari is het VLU ook op Hengstheuvel actief geweest. Voor de zesde keer is ook dit jaar weer een stukje houtsingel afgezet van de zevenhonderd meter lange singel langs de Hooistraat. Dat afzetten doen we om een dichte “haag” te behouden. Op onderstaande doorsnede kunnen we zien hoe de gemiddelde houtsingel eruit ziet in Uden. Ze zijn niet allen even breed en bestaan uit diverse soorten bomen en struiken.

We moeten ze niet verwarren met de vaak eeuwenoude houtwallen. Deze, waarvan we er in Uden nog maar een enkele tientallen hebben, hebben alle duidelijk een wallichaam aan de voet van de bomen. Ze zijn ook minder breed en bestaan nagenoeg alleen uit eiken. Deze houtwallen dienden als wind- en veekering en er werd vaak in gehakt en gesnoeid om de houtwal dicht (als kering) te behouden. Al het gesnoeide hout werd op of om de boerderij gebruikt als geriefhout.

Schets 1

Doorsnede houtsingel vóór de snoeibeurt

De singels zijn allen midden jaren zeventig aangeplant naar aanleiding van het landschapsplan in de Ruilverkaveling. Dit was een soort voorloper op de huidige natuurcompensatieregeling. Ze bestaan uit een hoofdboomsoort en ondersoorten van bomen en struiken. De zomereik is het best vertegenwoordigd. Daarnaast zijn er ook singels met een elzen, essen op de natte gronden en berken op de droge gronden als hoofdboomsoort. Als ondersoorten zijn vijftientwintig jaar geleden aangeplant, waaronder de vlier, hazelaar, berk, els, sleedoorn en struikwilg. Door de jaren heen zijn ook andere zaden in deze singels gewaaid.

De singels zijn veelal door een greppel afgescheiden van de weg of landbouwgrond. Dit had als voordeel dat vlakwortelende soorten niet de akker of weiland ingroeiden en het vooreenieder duidelijk is waar de scheiding ligt.

De voornamelijk uit eiken bestaande houtsingels groeien erg traag op onze Udense zandbodem. Zodoende hoeven we niet zo vaak te snoeien. Om de landschappelijk en de ecologische waarde van de singels te behouden worden deze periodiek teruggesnoeid, ook wel genoemd afzetten of hakken. In geen van de gevallen moet men dat verwarren met rooien, want dat is het met opzet verwijderen van bomen zodat ze niet meer uitgroeien. Om een ecologische waarde in de singels te behouden moet er een diversiteit aanwezig zijn van natte en droge delen, zon en schaduwzijde, zoom- en mantelvegetatie en breed assortiment van

soorten bomen en struiken. We weten dat de eik naast dat hij langzaam groeit een onderdak kan geven aan meer dan vijfhonderd plantensoorten, insecten, gallen, vogels en kleine zoogdieren. Dit grote aantal haalt geen enkele andere soort in ons land. Daarnaast zorgt de nectar in de vele bloemen van de bomen en struiken dat vele insecten hun kostje bijeen schrapen. Zeker als deze bloemen op de zuidzijde staan. Ook mogen we niet vergeten dat de houtsingels vele padden 's winters onderdak verlenen onder het afgevallen blad en twijgen. Als we ze niet terug zouden snoeien, blijven alleen de sterke eiken over en veroorzaken op den duur zoveel schaduw, dat de andere soorten verdwijnen en daarmee ook de ecologische waarden. Daarnaast ontstaan er openingen in de singels, die vermits ze breed genoeg zijn, wel weer spontaan begroeid raken, maar landschappelijk niet fraai zijn en vaak voor vele burgers als "slecht onderhoud" worden betiteld.

Het VLU heeft van Staatsbosbeheer en onze Gemeente een aantal singels in onderhoud geadopteerd. Naast de singels op Kooldert, het Loo en langs de Udense Dreef is op de Hooistraat de singel verkozen tot voorbeeldsingel. Niet alleen omdat de Hooistraat en belangrijk recreatief ontsluiting (en daardoor educatief) is maar vooral omdat deze houtsingel een ideale breedte heeft. Aan deze singel zijn we zes jaar geleden begonnen met het afzetten van bomen en struiken op enkele spaarbomen of overstaanders na. Zij zorgen voor een zang-, uitkijk- en nestelpost. De bomen worden op kniehoogte (40 centimeter) afgezaagd. De stobben die blijven staan schieten in het voorjaar weer uit met tussen de tien tot dertig jonge scheuten. De omgezaagde bomen en struiken worden "uitgekleed" door de stam van beneden naar boven te ontdoen van zijtakken. Het twijghout (dunner dan een pink) blijft liggen waar gezaagd word. De dikkere takken tot polsdikte stapelden de VLU-ers in het midden van de singel op een musterd (mutserd of houtmijt). Dit is een heel karwei. Alles dikker als een pols wordt op stapels aan de straat gelegd en ter plaatse verkocht.

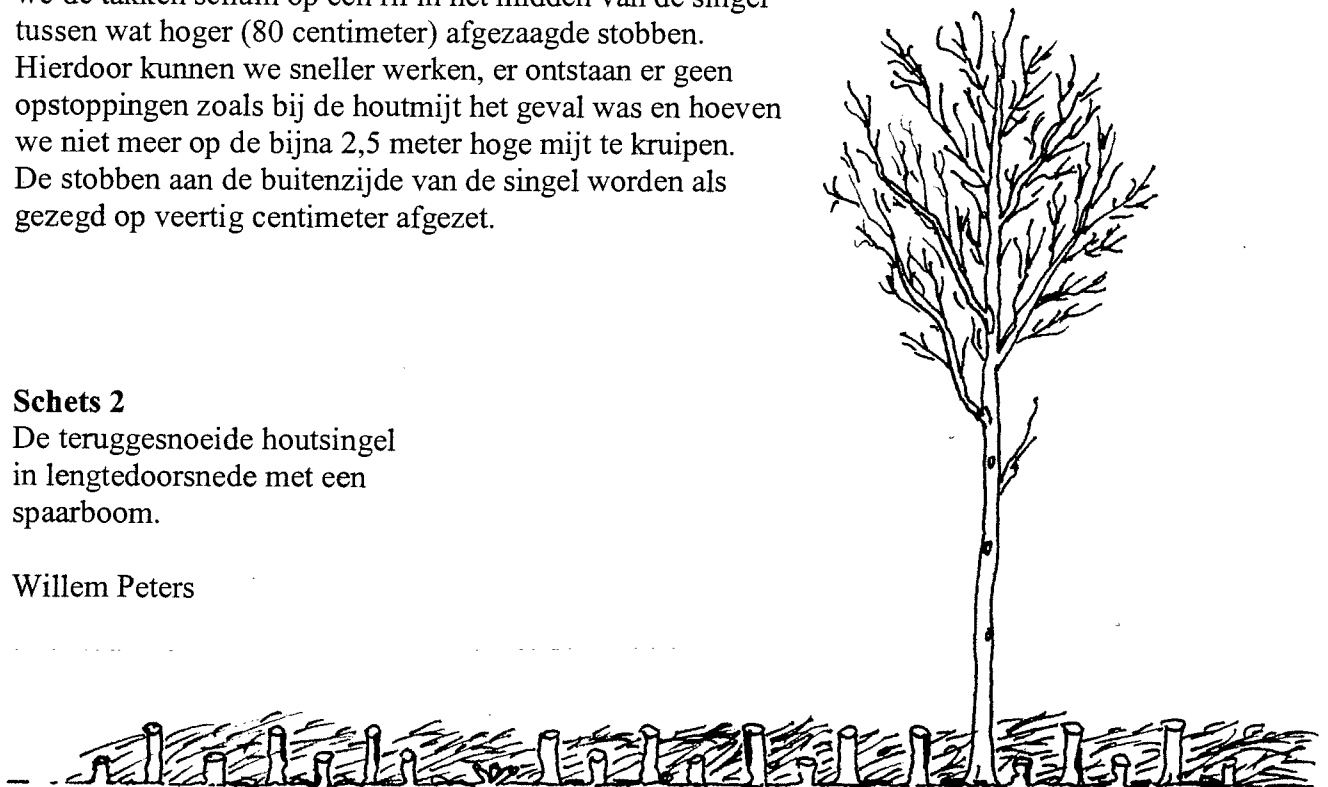
Het houtmijt stapelen doen we de laatste jaren niet meer omdat er teveel tijd verloren gaat. De laatste jaren stapelen we de takken schuin op een ril in het midden van de singel tussen wat hoger (80 centimeter) afgezaagde stobben.

Hierdoor kunnen we sneller werken, er ontstaan er geen opstoppeningen zoals bij de houtmijt het geval was en hoeven we niet meer op de bijna 2,5 meter hoge mijt te kruipen. De stobben aan de buitenzijde van de singel worden als gezegd op veertig centimeter afgezet.

Schets 2

De teruggesnoeide houtsingel
in lengtedoorsnede met een
spaarboom.

Willem Peters

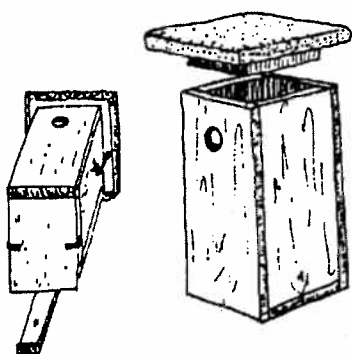
Jeugdnatuurgroep aan het woord...

Beste natuurvrienden

Afgelopen zondag zijn we naar Das en Boom geweest. Toen we op IVN kwamen moesten we eerst naar binnen. De leiders zeiden bij wie we in de auto moesten. We reden naar Nijmegen toe. Toen we er bijna waren, was Peter de weg kwijt. De anderen waren er al. Eenmaal toen we er waren moesten we een stukje klimmen. Toen kwamen we bij een leuk huisje, we moesten nog een klein stukje lopen. We kwamen bij een groot opvang centrum voor Dassen. We moesten eerst onze Jassen ophangen. Toen kwamen we in een leuk zaaltje, met opgezette Dassen en Vos en mol, en nog veel meer anderen dieren. We mochten opdrachten maken. Toen we die klaar hadden, gingen we naar echte dassen. Het waren twee dikke Dassen. Na een tijdje gingen we naar een grappig tuintje. We kregen een opdracht, en moesten het tuintje door wandelen, en kijken wat voor kleinen nep diertjes we zagen. We gingen ook nog een video bekijken van dassen, dat was mooi. Toen zei de mevrouw dat we alles gedaan hadden. Toen gingen we weer terug naar de auto, we gingen wandelen, en dat was wel leuk. Na de wandeling kregen we nog een zakje chips en drinken, toen we weer in de auto zaten reden we naar huis. Onderweg kwamen we een paar zwarte pieten tegen en sinterklaas. De pieten gooiden pepernoten in de auto en daarna kregen we nog een handje pepernoten. Eindelijk kwamen we bij de Groenhoeve aan. We moesten nog even naar binnen. Toen mochten we naar huis.

Groetjes Niels

Nestkasten maken

Op zaterdagochtend komen we met ongeveer 25 kinderen bij de Groenhoeve. Dit keer gingen we voor de vogels iet maken. Eerst luisterden we naar een uitleg over vogelhuisjes. Toen verdeelden ze de kinderen in groepen. Mijn groep ging eerst vogelhuisjes maken.. Er was speciaal een timmerman gekomen, hij had de planken op maat gemaakt. Daarna kon je nog vetbollen maken. Ze smolten vet in een frietpan en dat deed je in je beker met pinda's. Daarna kon je pinda 's rijgen en als afsluiting mocht je een netje met pinda's vullen. Het was erg leuk.

Jorik Smits

Bomen zagen in december 2001

In december zijn we met de hele groep vlakbij de Groenhoeve bomen gaan zagen. Het was heel koud en iedereen was goed ingepakt, dassen en mutsen en de benodigde handschoenen waren van de partij. We zagen er een aantal mannen staan die zagen hadden meegenomen. Er werd aan ons uitgelegd wat wij mochten doen. We mochten van de mannen een natuurpad maken, door bomen om te zagen. Uiteindelijk kwam er een vorm van een natuurpad. We kregen tussendoor ook nog een koekje en wat te drinken. Toen het een heel eind klaar was gingen we weer naar binnen. Daar werd ons gevraagd of wij nog vragen over het pad hadden. En die gingen de mannen (die ons gevraagd hadden het natuurpad te maken) beantwoorden zo ver we wisten. Daarna werden we weer door onze ouders opgehaald.

Marijn van de Braak

Wilgen knotten

We gingen wilgen knotten in de Hoogstraat in Mariaheide. Wilgen worden geknot omdat de takken anders te zwaar worden en de boomstronk uit elkaar kan barsten. Als dat gebeurt gaat de wilg dood. Een paar kinderen, en daar hoorde ik ook bij, hadden in hun vinger gesneden. Daar kreeg je een pleister op. Gelukkig zaten alle vingers er nog aan.

Je moest de takken eraf zagen met een WK-zaag. Dit is een wilgeknotzaag. Als je zo'n tak had afgezaagd moest je ze gaan sorteren op maat. Bij de hele grote takken moesten de kleine takjes van afgezaagd worden. Die kleine takjes moesten daarna bij de stapel waar de andere takjes liggen. De kleine takjes moesten daarna ook nog uitgesorteerd worden. De takjes die dikker dan 0,50 eurocent waren moesten ergens anders naar toe. De takjes die wel goed waren moesten op een grote mooie stapel neergelegd worden. De meneer die de baas van de wilgen was, vlocht daar manden en heggen van. We hadden hard gewerkt en het was een leuke dag.

Suzanne van Piggelen

Vogelwacht - Winkel

Kijk eens goed in de winkel van de Vogelwacht. Er zijn altijd wel mensen in uw omgeving die u kunt verrassen met een van de onderstaande cadeaus en/of praktische middelen. U steunt daarmee tevens het werk van Vogelwacht Uden e.o.

De doelstelling van de winkel:

- Door verkoop van boeken, kaarten, cassettes en CD's met vogelgeluiden steeds meer mensen kennis en interesse bijbrengen voor het vogelleven.
- Door verkoop van nestkasten de vogels helpen bij het vinden van nestelplaatsen in de broedperiode. Het is bekend dat de huidige samenleving het vinden van genoemde plaatsen in de vrije natuur zeer bemoeilijkt. De moderne woningbouw, de monoculturen en mechanisatie in de landbouw vernietigen en/of verstoren de geschikte biotopen. De koolmeeskast is overigens ook geschikt voor: pimpelmees, bonte vliegenvanger, ringmus, gekraagde roodstaart, zwarte mees, kuifmees, glanskop, matkop en boomklever. De pimpelmeeskast (kleinere invliegopening) is bruikbaar voor zwarte mees, kuifmees, matkop en glanskop.

Adviezen:

- Er is geen bos bloemen denkbaar die het qua levensduur kan opnemen tegen geluidsband of nestkast. Ook het handzame (rode) vogelherkenningsboekje van Peter Hayman doet het heel goed op verjaardagspartijtjes!
- Stel zo'n artikel eens als prijs beschikbaar bij speciale evenementen of wedstrijden.
- Maak aspirant vogelaars attent op de mogelijkheden van de winkel bij aanschaf van een boek "herkenning van vogels" en bij aanschaf van een goede kijker.

Meer willen weten over vogels? De winkel kan u daarbij helpen:

- Bedreigde vogels € 1,00
 - Ja, natuurlijk in vogelvlucht € 4,50
 - Vogels van Midden Brabant € 4,50
 - Het "rode" boekje van Peter Hayman (herkenning van vogels) € 8,50
 - Eerste hulp aan dieren € 2,25
 - Wintervoeding vogels € 1,00
 - Roek en de landbouw € 1,00
 - De Lepelaar € 13,50
 - Trekvogel-Atlas € 36,00
- (afhankelijk van het aantal te bestellen exemplaren kan de prijs worden verhoogd in verband met de portokosten)

Andere artikelen:

- Nestkast van stevig materiaal (diverse maten en soorten), vanaf € 3,50
- CD's met vogelgeluiden (deel 1,2 en 3) per deel € 11,50
- Vogelmobile € 2,25
- Postpapier met afbeelding van een eend/uil € 3,85
- Telefoonklappers € 1,25
- Raamstickers (ter voorkoming van vogelbotsingen) € 1,50
- Prachtige posters van Blauwe Reiger en IJsvogel € 0,50
- Vogelplaten in diverse maten (Uilen, Zwaluwen, Roofvogels) € 0,50

Suggesties m.b.t. aanpassing en/of uitbreiding van het winklassortiment zijn bijzonder welkom.

Aad van Toor, Klaroenlaan 1 – Uden

Telefoon: 0413-264106 (voor afspraak, graag van tevoren even bellen)

Indien niet aanwezig: Jan-Willem Hermans, Broekmorgen 28 - Uden

telefoon: 0413-269804.

Duifhuizerweg 8
5406 TB Uden

Tel. 0413 363785
Fax 0413 342047

Voor al uw agrarisch loonwerk

Orion Engineering Den Bosch B.V.

Voor technische banen op MTS-, HTS- of
TU- niveau kijk op:

www.oriongroep.nl

Bel voor meer informatie:
Peter Noy, telefoon 073-6149900

E-mail: denbosch@oriongroep.nl

*Hier had uw advertentie
kunnen staan!*

*Dankzij onze adverteerders
kwam deze uitgave tot stand*

WIJDEVEN VOF

groente & fruit · aardappelen · eieren · zuivel

Mgr. Bosstraat 3
5401 EA Uden
tel. 0413-263739
fax 0413-254361

FOTOGRAFIE

(0413) 26 23 85 - MARKTSTRAAT 37 - 5401 GG UDEN

JETTEN

VOORUITSTREVENDE IN BEELD

DIGITAAL

(0413) 33 16 67 - Veilmolenweg 169 - 5404 LC UDEN

**Slagerij
Knobbout**

Ons bezocht, is kwaliteit gekocht

Drossaard 4, Uden. 0413-267354

*Onze bakkerswinkels en bezorgdiensten
staan voor kwaliteit in brood en banket, in
Beek en Donk, Boekel, Gemert, St. Anthonis,
Uden en wijde omgeving.*

St. Josephplein 5 - Venhorst
Drossaard 57 - Uden
Tel.: 0413 - 268517

VOOR SPORTIEVE KLEDING

W&L BRESSERS

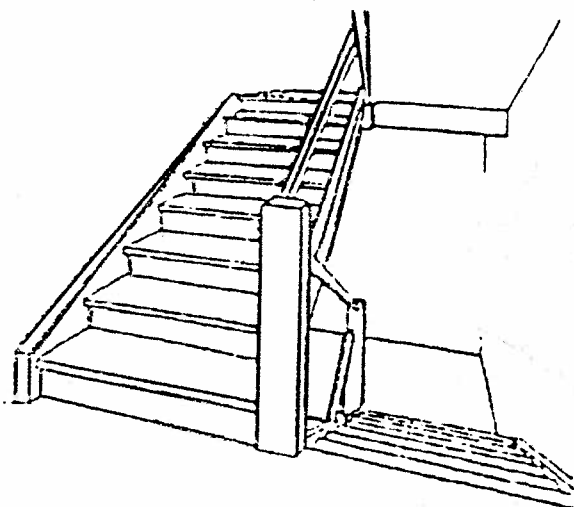
marktstraat 12 uden **mannenmode**

Th. Peters Machinale Timmerwerken

Het juiste adres voor kozijnen en trappen

Dorshout 6b
5462 GL VEGHEL

Tel.: 0413-352420
Fax.: 0413-354755

Beschermen helpt. Helpt u mee?

Want één op de vijf vogels wordt nog bedreigd!

De ooievaar is terug. Dat is natuurlijk goed nieuws. Maar zowel in Nederland als Wereldwijd groeit de Rode Lijst van bedreigde en kwetsbare vogelsoorten nog steeds. Help mee, word lid en ontvang gratis een Zakgids Vogels of een Nestkast als welkomstcadeau.

Vogelbescherming
NEDERLAND

Ja, ik word lid voor f40,- per jaar (65+: f27,50) en ontvang elke 2 maanden gratis het tijdschrift VOGELS en één van de welkomstcadeaus. Hiernaast heb ik mijn keuze aangekruist.

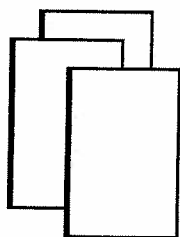
Dhr./Mevr. _____

Adres: _____

Postcode: _____

Plaats: _____

Stuur deze bon naar Antwoordnummer 1974, 3700 WB Zeist.
Postzegel hoeft niet, mag wel.

boekhandel bert van der heijden

Sacramentsweg 4 • 5401 GR Uden • Tel. 0413-260907

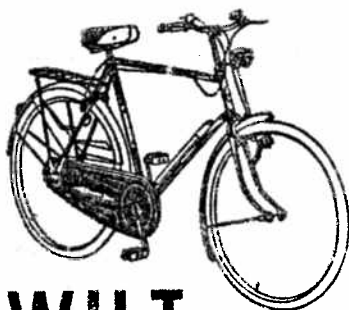

snijders metaal

SPECIAALZAAK METALEN-
IJZERWAREN-GEREEDSCHAPPEN

Kapelstraat 1, 5401 EC UDEN
Telefoon: 0413 - 262780

*tweewielers
en
reparaties*

WIM DE WILT

KERKSTRAAT 4 - UDEN - TEL.262620

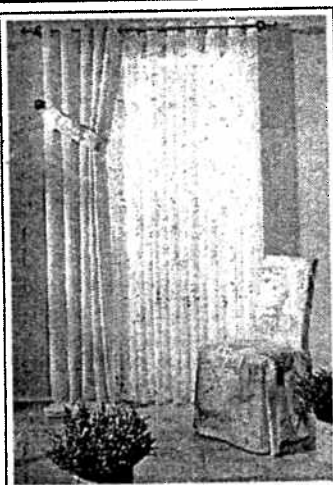
De Bruin

verzekeringen

Velmolenweg 87, 5401 HL Uden

Telefoon (0413) 330.999, Telefax (0413) 253.204

*Alle verzekeringen
en financiële diensten*

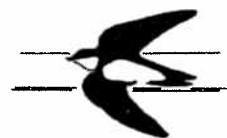

- Tapijt
- Vinyl
- Overgordijnen
- Binnenzonwering
- Behang
- Laminaat

VAN DER HEIJDEN

Piusplein 2
5402 EA Uden
Telefoon
0413-250510

ACTIVITEITEN TAAKGROEPEN VOGELWACHT UDEN E.O.

HET BESTUUR

Het bestuur verzorgt de algehele coördinatie van de vereniging, zij stimuleert tal van activiteiten en legt contacten met derden. Tevens organiseert het bestuur de ledenactiviteiten, zoals excursies, cursussen en dia-lezingen. Genoemde activiteiten worden mede uitgevoerd door middel van een aantal taakgroepen, te weten:

1. TAAKGROEP INVENTARISATIE

De werkgroep Inventarisatie organiseert diverse vogeltellingen in de Maashorst. Genoemde inventarisaties hebben tot doel een zo goed mogelijk beeld te krijgen van de vogelstand in een bepaald gebied. De verkregen informatie wordt ter beschikking gesteld aan het SOVON, Staatsbosbeheer en Gemeentes. Zij gebruiken de informatie ten behoeve van beheersplannen voor de Maashorst en de Wijstgronden.

Coördinator Peter van de Braak, tel.: 0413-253586

2. TAAKGROEP OEVERZWALUWEN

Sinds 1986 heeft de Vogelwacht een kunstmatige oeverzwaluwenwand op de voormalige grindafraving "Hemelrijk" te Volkel. Men houdt zich bezig met de inventarisatie en registratie van de daar broedende oeverzwaluwen. Daarnaast wordt regelmatig onderhoud uitgevoerd aan de oeverzwaluwenwand en observatiehut. Voor geïnteresseerden heeft men een gratis brochure beschikbaar waarin alle details zijn vermeld.

Coördinator Jan-Willem Hermans, tel.: 0413-269804

3. TAAKGROEP UILEN

Het plaatsen en onderhouden van nestkasten in kerken, boerderijen en schuren is een van de belangrijkste taken van deze werkgroep. Momenteel heeft de taakgroep de beschikking over ca. 40 kerkuilenkasten, die verdeeld zijn over Uden, Volkel/Odiliapeel en Boekel/Venhorst. Daarnaast worden alle broedgegevens geregistreerd en aan de betreffen de instanties doorgegeven. Het geven van advies en voorlichting behoort eveneens tot de taken.

Coördinator John Hermans, tel.: 0413-272777

4. TAAKGROEP NESTKASTEN

Deze taakgroep verschaft nestgelegenheid aan vogels en dan met name hollenbroeders, zoals kool-, pimpel- en zwarte mees, gekraagde roodstaart, vliegenvanger etc. Dit gebeurt door diverse soorten nestkasten te maken en op geschikte locaties te bevestigen. Op dit moment heeft de werkgroep het beheer over ruim tweehonderd nestkasten. Een onderdeel van de activiteiten vormt het inventariseren en administreren van alle broedgevallen.

Coördinator Henk van den Acker, tel.: 0413-263523

5. TAAKGROEP STOOTVOGELS

Naast het inventariseren van een vijftal soorten stootvogels, welke in de Maashorst voorkomen, wordt aandacht besteed aan het maken en plaatsen van kasten of horsten, alsmede het controleren en registreren ervan. Verder is het doorgeven en assisteren bij het ringen van de jongen ook een taak van de groep. Het betreft hier voornamelijk de buizerd, havik, sperwer, torenvalk en boomvalk.

Coördinator Pieter van der Voort, tel.: 0413-263292

6. TAAKGROEP WINTERVOEDERING

De leden van deze taakgroep komen alléén in actie bij uitzonderlijke weersomstandigheden, zoals bij strenge vorst over een langere periode of een dik sneeuwdek. Pas dan kunnen een aantal vogelsoorten onze hulp gebruiken. Op verschillende plaatsen in het buitengebied wordt dan bijgevoerd. De taakgroep legt contacten met diverse instanties die het voedsel verstrekken en bepaalt waar en wanneer bijgevoerd moet worden.

Coördinatie Bestuur Vogelwacht, tel.: 0413-269804

7. TAAKGROEP CLUBBLAD/PUBLICITEIT

Een belangrijk communicatiemiddel binnen de Vogelwacht is "Het Bruujssel". Dit clubblad wordt viermaal per jaar uitgebracht. Hierin is veel te lezen over de activiteiten binnen de vereniging, waarbij diverse leden de pen ter hand nemen om vogelverhalen met anderen te delen. Verder verzorgt de werkgroep alle publiciteit rondom de vele activiteiten die op touw worden gezet. Dit resulteert in diverse berichtgevingen in kranten, radio en televisie.

Coördinator Peter Noy, tel.: 0413-251691

8. TAAKGROEP VRIJWILLIG LANDSCHAPSBEHEER UDEN

Deze werkgroep is een gezamenlijke activiteit van het I.V.N. en Vogelwacht Uden. Zij houdt zich bezig met behoud, herstel en ontwikkeling van kleine landschapselementen in de omgeving van Uden. Hiertoe worden o.a. wilgen geknot, elzensingels teruggezet en poelen gegraven in en rond Uden. Tevens maakt het V.L.U. onderdeel uit van de Stichting Udense Kersenboomgaard. Zij onderhoudt daartoe een kersenboomgaard aan de Patrijsweg te Uden.

Coördinator Willem Peters, tel.: 0413-252529

